

897/2

№№ VII & VIII

მედიკალი
ბიზნესი

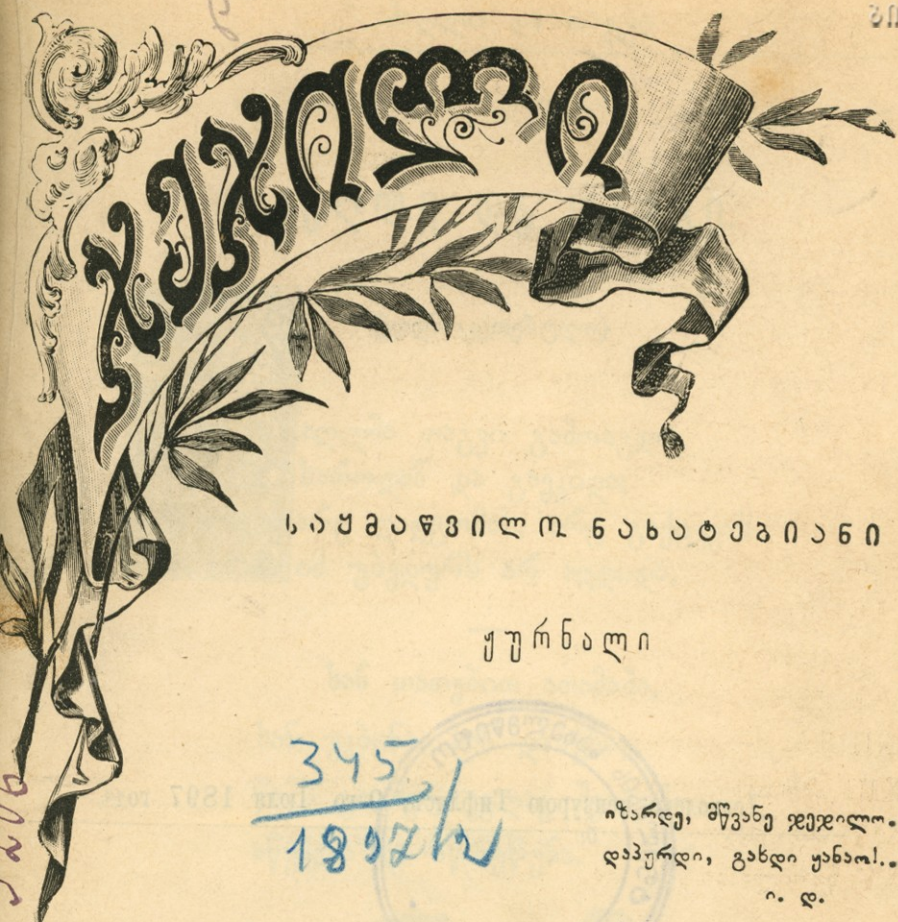
1897 ივლისი & აგვისტო

ზ ი ნ ა ა რ ს ი

უთრნალ „ჯეჯილისა“

I	ძალი და თავი ლექსი—შ. მღვიმელისა	3
II	ობოლი (გადმოკეთებული) მოთხრობა—ჯანოსი	5
III	მერცხლების ბუდე (ფრანგულიდან)—ჯანოსი	22
IV	თიკანი და მგელი (ეზოპიდან), ლექსი—ბ. დავითაშვილისა	29
V	პატარა ლორდის თავ-გადასავალი, თარგმანი—ე—კოსი	31
VI	გველების ამბავი (თარგმანი)—კოტეხი	50
VII	უნუგეშო დედა ლექსი—კ. ნინო რამუჯიანისა	62
VIII	გაგონილი ზღაპარი—იულის კაპტანოვისა	63
IX	პირუტყვთა კკუა-გონება თ. კანდელაკისა	66
X	საკვირველებანი ბუნებისა — ჯ. ადნიაშვილისა	82
XI	ძველი პურმარილი ვის ახსოვს—ბესარიანისა	85
XII	მიხაკი—ჯადიასი	88
XIII	აზრიანი გლეხი—აფ. შიშინაშვილისა	90
XIV	სამეცნიერო გასართობი—ბოჩასი	9
XV	წერილმანი	9

უთრნალი „ჯეჯილი“ 1897 წელსაც გამოვა ყოველ თვე, ე. ი. ხელის მომწერლები მიიღებენ წლის განმავლობაში 12 წიგნს—ექვსის მაგივრად და უთრნალი მხოლოდ ერთი მანეთით მეტი ღირს. (თბილისში 4 მ. და ქალაქ გარეთ 5 მ.)

საქმავთლო ნახატებიანი

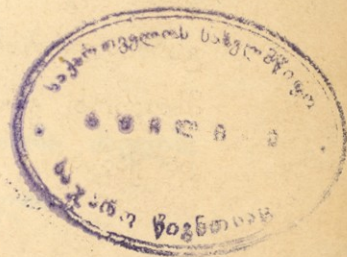
უქრნალი

345
1897

იზარდუ, მწვანე ჯეჯილო.
დაპურდი, გაზდი ყანაო!..
ი. დ.

№ VII და VIII

ფელიწადი მერვე

ბუილისი

სტამბა მ. დ. როტინიანცისა ||| Тип. М. Д. Ротинианца, Гол. пр., д. № 41.
1897.

„Дозволено цензурою Тифлисъ, 9-го Юля 1897 года.“

ქაღლი და თაგვი.

(გადმოკეთებული)

აღლმა თაგვი გამოაგდო
ხაროდან და გაეკიდა;
არც დადგომას, არც გაქცევას
იმ უბედურს არ აცდიდა.

ხან თათებით ათამაშა,
ხან უბინა, ხან დასუნა,
წამს გაუშვა, კვლავ შეიპერო,
აწვალა და აწრუწუნა.

თაგვს მოსწეინდა და უთხრა ძაღლს:
— სჯობს მომექცე გულანდილათ,
ბარემ მითხარ, დამიმტკიცე,
რაც ხარ ჩემთვის შენ ნამდვილათ.

— მოუვარე ხარ, — ასე მწარეთ,
 რაღათ შეგენ და რათ მაკენესებ;
 თუ მტერი ხარ, მაშ რაღასთვის
 შევლები და მიაღერებ!?

— შენისთანა მაგნე გვარის
 განა კი ღირს მოუვრათ უოლა!
 ახლავე ნახავ-რაც ვარ შენი!
 — გაგუდა და გადისროლა.

შ. მღვიმელი.

ო ბ ო ლ ი.

(გადმოკეთებული).

I.

ნოვებრის ცივი საღამო იყო; ქარი ზუზუნით წამოუბერა და ხოლმე თოვლს, რომელიც არე-მარეს თეთრი სუდარასავით გადაჰქროდა; აიტაცებდა ჰაერში და იქ გააბნევდა. მზე დიდი ხნის ჩასული იყო; ქალაქის ვიწრო გადასახვევი, თავისი ღარიბული ქონებით, უმისოთაც ბნელი ახლა სულ ჩამობნელებულიყო. დაბალ გასერილ სახლის კიბესთან რვა წლის გოგო ჩამომჯდარიყო; ფეხები შიშველი ჰქონდა და დახეული კაბა მის სუსტ ტანს ძლიერს ჰფარავდა. ეტყობოდა, 'მემოდგომის ცივი ქარი ძვალ-რბილში გაჯდომოდა, მაგრამ უპატრონო და ღეთის ანაბარათ დატოვებული სიცივეს, დიდი ხანია, შეჩვეოდა. გამვლელ-გამომვლელი მას ყურადღებას არ აქცევდა. გასაკვრეველიც არ არის: ის არ იყო ლამაზი, არ

ჰქონდა იმ გვარი მიმზიდველი სახე, როგორცა აქეთ ხოლმე ჯანმრთელ, მზიარულსა და ცქრიალა ბავშვებს. მის ყვითელ სახეს შავი აწეწილი ქოჩორი გარს შემოხვეოდა, მოღუშულ წარბებ ქვეშ ორი დიდრონი თვალები სევდიანათ გამოიყურებოდა. დედა მას არ ახსოვდა. რაც გონებაში ჩაეარდა, მას აქეთ დედის ტკბილი ალერსის მაგიერ მხოლოდ ლანძღვა-გინება ეყურებოდა — სხვა არაფერი; ყმაწვილური მზარულება ჯერ ერთხელაც არ გამოუცდია. სიხარულს

მხოლოდ მაშინ გრძნობდა, როდესაც იმ ქუჩაზე მოხუცი მელიფლიფე გამოჩნდებოდა ხოლმე თავისი კიბით. ყოველ დღე ელოდა მას და გაუცოცხლებით უყურებდა, მოხუცი რომ ლიფლიფის ბოძს კიბეს მიაღებდა, ავიდოდა ზედ და ლიფლიფას ანთებდა. მოკიდებულ ფილთის ალს ქარი ააპარპალებდა და ეს პატარა გოგოს რაღაც სიხარულს მოჰყენდა ხოლმე. თავის უცნობ მოხუცს სიყვარულით და მადლიერებით საესე თვალებს გააყოლებდა, შემდეგ ისევ მოიწყენდა, ისევ იღუშებოდა.

— გერტი, მოისმა კარებიდან ვილაცას რიხიანი ხმა, — რძე მოითანე?

გოგო სწრაფად წამოხტა, ამოეფარა სახლის კედელს და სული განაბა.

— სად ეშმაკში დაიკარგა? აი დალახეროს ღმერთმა!

ამ სიტყვებით გარეთ გამოვიდა მოხუცი ქალი, რომელიც გერტის ეძებდა. მეზობლის ემაწილის გერტი დაენახა და იმან მოხუც ქალს მიუთითა, სადაც პატარა გოგო დაიმალა. ნანგრენტმა (მოხუცი ქალის სახელია) წაავლო ქოჩორში ხელი საბრალო გოგოს, ჩაუთავაზა ორიოდ კისერში, მისცა ქილა და უბრძანა, ახლავე რძე მოითანეო. გერტიმ მოჰკურცხლა; მას ეშინდა, ვაი თუ მელიფლიფე უჩემოთ მოეღდეს და ჩემი საყვარელი სურათით ვეღარ დეტკებო. მაგრამ ბედმა შეიბრალა; როდესაც ის მობრუნდა რძით საესე ქალით, მელიფლიფე უკვე მოსულოყო და ლიფლიფის შუშას წმენდავდა. გერტიმ მას მიაშურა და დაუწყო გულმოდგინეთ ცქერა; რძე სრულიად გადავიწყდა. როდესაც მოხუცმა ლიფლიფას ცეცხლი მოუკიდა და მისმა ალმა ციმციმი დაიწყო, გერტის სახე გაუბრწყინდა, მისი გონება მთლათ ლიფლიფამ მიიპყრო და მოხუცის კიბიდან ჩამოსვლა ვეღარ შეამჩნია. მელიფლიფეც ვერ ჰხედავდა გერტის, რადგანაც მისკენ ზურგი ჰქონდა შექცეული და ჩამოსვლის დროს გერტის მიეჯახა; საბრალო გოგო წაიქცა, ქილა ხელიდან გაუვარდა, დაიმსხვრა და რძეც დაიღვარა.

— ერიჰა! წამოიძახა მელიფლიფემ: აქ სადიდან გაჩნდი ბალო? გერტი მარდათ წამოხტა ზეზე და, როდესაც დარწმუნდა, რომ აქ სრულიათ დაღვრილიყო, ეოცა.

— ყური დამიგდე, გოგონა, — უთხრა მელიფლიფემ, — დედა შენი ხომ გაგიჯავრდება ახლა? მაგრამ რა გაეწყობა, ნუ სწუხარ; ხედავსეთ საჩუქარს მოგიტან, რომ ყოველისფერი დაგაეწყდეს. თუ დედა გაგიჯავრდეს, უთხარი, რომ ჩემი ბრალი იყო. მაინც რა გინდოდა, კიბესთან რომ გაჩერებულიყავი?

— გიყურებდი ლიფლიფას რომ ანთებდი, — უპასუხა გერტიმ.

ამ დროს კარებიდან მოხუცმა ქალმა გამოიხედა; დარწმუნდა საქმე რაშია იყო, ეცა გერტის და სახლში შეაგდო. მელიფლიფეს უნდოდა გერტის გამოსარჩლებოდა, მაგრამ ქალმა კარები დაკეტა და გერ-

ტის ცემა, ლანძღვა და გინება დაუწყო! შემდეგ დაამწყვდია პატარა ბნელ ოთახში, რომელშიაც გერტის აწვეწდა ხოლმე და ის პატარა პურის ნატეხიც კი აღარ მისცა, რომელიც გერტის ჩვეულებრივ ეახშამს შეადგენდა.

საბრალო გერტის ამ ხუთი წლის წინეთ მოუკედა დედა, რომელიც ამავე სახლის ეზოში ცხოვრობდა. ქმრის რჩევით პატარა გერტი ნანგრენტმა წამო-

იყვანა და მის ცემასა და ლანძღვა-გინების მეტს არას აკეთებდა.

ბნელ ოთახში დამწყვდეული გერტი მცირე ხანს ფიქრმა გაიტაცა, შემდეგ დაუშინა კედელს მუჭი და ყვირილი მორთო. როდესაც ამით ვერას გახდა, დაწყნარდა და ტირილი დაიწყო. საბრალო ბავ-

ში თავის თავს დიდ უბედურათ გრძნობდა; ხედავდა, რომ ყველას ძულდა და მოფერება, ტკბილი სიტყვა კი არავისგან ესმოდა.

ბევრი იტირა გერტიმ და როდესაც ცოტა დამშვიდდა, გაიხედა პატარა სარკმელში. მოკაშკაშებულ ცაზე დაინახა ერთი დიდი ვარსკვლავი, რომელიც თათქოს მას უაღერსებდა და ანუგეშებდა.

— „ნეტა ვინ დაანთო? — ფიქრა გერტიმ. ვინ ავ-და იმსიმაღლეზე? ნეტაი მაყურებია!“ ამ გვარ ფიქრებში დაქანცულსა და მშაერ ბავშს ტკბილათ ჩაეძინა.

II.

მეორე დღეს გამოიღვიძა თუ არა, გაიგონა რამდენიმე კაცის ხმა, რომლებიც იქითა ოთახში ლაპარაკობდნ და რაღაცას ილანძლებოდნ. საწვალ გერტის დებისა და ძმების მხიარული ჟღავილ-ჟღუვილის, დედ-მამის აღერსისა და კოცნის მაგიერ, მთელი დღის განმავლობაში, გამოღვიძებისათნავე, ლანძღვა-გინების მეტა არა ესმოდა-რა. გერტი ადგა, ჩაიცვა და, გავიდნ თუ არა მოსაუბრენი ოთახიდან, წყნარათ გამოვიდა, რომ დარჩენილი ნამცეცებით მაინც გაეყუჩებია შიმშილი; მისი ჩვეულებრივი საუზმე ყოველთვის ამგვარი გახლდათ.

— შეხნეტე ჩქარა და გამეცალე, თვალთ აღარ დამენახო! დაუყვირა ნანგრენტმა.

გერტიმ საჩქაროთ შეჭამა, რაც მონახა: ორიოდ კოვზი წვენი, პურის ყუა; დედის დატოვებულ ძველ შალში გამოეხვია და გამოვიდა გარეთ. ცივი დილა იყო; გერტის კანკალი დაწყებია. ეზოს იქით მდინარე მიდიოდა. მდინარის ნაპირს ფიცრები იყო დაწყობილი, ზაფხულის გრძელ და თბილ დღეებში გერტი უმეტეს დროს აქ ატარებდა ხოლმე; დაჯდებოდა ფიცრებზე და გადაჩერებოდა მდინარეს. აქ მას არავინ არ ლანძღავდა და არ აგინებდა, მხოლოთ აქ გრძნობდა ის თავის თავს ბედნიერათ; მზე ათბობდა, გრილი ნიაფი.

გარს ევლებოდა და ეალერსებოდა, მდინარეზე ნაევები მიმოცურად-
დენ და გერტიც ამით ერთობოდა ხოლმე, მაგრამ ხშირათ აქაც გა-
ახსენდებოდა საბრალოს თავისი საშინელი მარტოობა და დაიწყებ-
და ხოლმე ტირილს.

მას ამხანაგები არა ჰყავდა, თუმცა ეზოში ბევრი ბავშვები იყ-
ვენ, რომელთანაც გერტის თამაში შეეძლო, მაგრამ მათ გერტი არ
უყვარდათ. ყველას აბუებული ჰყავდა; მასთან თამაშს ერიდებოდნენ.
გაიარა თბილმა ზაფხულმა, შემოდგომაც მიიწურა. აცივდა. მღანა-
რის ნაპირას ჯდომა სახალისო აღარ იყო, მაგრამ პატარა გერტი
მაინც აქ მოეშურებოდა ხოლმე. რაიმე საქმე რომ მიეცა მისთვის
ნანგრენტს და სახლში დაეტოვებია, გერტის ის ერჩია, მაგ-
რამ მოხუცა დედეკაცი ყოველისფერს თვ-თონ აკეთებდა, გერტის
არაფერს არ ასწავლიდა; მხოლოდ საღამოობით გაგზავნიდა რძის
მოსატანათ.

ნანგრენტს ერთი შეილის მეტა არა გააჩნდა-რა და ისიც უხეი-
რო გამოადგა; ქმარი ზღვაზე წავიდა სამუშაოთ და ეს რამდენიმე
წელიწადია, აღარ მოსულა, არც აღარაჟერი შეუტყობინებია. გულ-
აღრინებული და ხისიათ წამხდარი ნანგრენტი ყველას გულის ჯავრს
საბრალო გერტიზე ყრილობდა.

გერტიმ ახლაც მდინარის პირას დაწყობილ ფიცრებს მიაშუ-
რა. იქ ქარი არა ჰქროდა, თბილოდა. გერტი დაჯდა და მდინარის
წყნარ ღელვას ყურება დაუწყო. გაახსენდა წინა-საღამოს შემთხვე-
ვა და მოხუცი მელიჯულიფე.

— საჩუქარს მოგიტანო, წაიბუტბუტა გერტიმ, — ნეტა რას მო-
მიტანს? რა კაი იქნება, ფეხსაცმელებს რომ მომიტანდეს! მაგრამ
ვერ დამინახედა, რომ ფეხშიშველა ვიყავი. ნეტა საღამო მალე და-
დგებოდეს! გერტიმ გადაწყვიტა, დღეს რძე ადრე მოეტანა, რომ მე-
ლიჯულიფეს არ გაესწრო. თუმცა დღე გაჭანურდა, მაგრამ, როცა
იქნა დაღამდა და გამოჩნდა მელიჯულიფე ტრუმან ფლინტი თავის
კიბოთ. რა დაინახა გერტი, რომელიც მას ლიჯულიფესთან უცდიდა,
მიუალერსა და უთხრა:

— რა ეწუხვარ, რომ გუშინ რძე დაგალერევენ! განა შენი ბრალი იყო, რომ გაგლახეს! ამ სიტყვებით მან ამოიღო რაღაც ჯიბიდან, მისცა გერტის და უთხრა: აი, გუშინ რომ საჩუქარს დაგპირდი; მოუარე და, თუ დედას გამოეგვანა, უთუოთ ძალიან შეგიყვარდება. შემდეგ ანთო ლიფლიფა და თავის გზას გაუდგა.

გერტიმ ხელში რაღაც რბილი არსება იგრძნო; გაშინჯა სინათლეზე და დაინახა რუხი კნუტი, რომელიც მას მხარზე შეახტა და კრუტუნნი დაიწყო. გერტის ჯერ გაუკვირდა, რადგანაც ამ გვარ საჩუქარს არ მოელოდა, მაგრამ კატის ალერს-კრუტუნმა იმდენათ გაახარა და გული გაუმხიარულა, რომ გადაწყვიტა, აღარ მოეშორებინა. გერტის ყველაფერი დაავიწყდა. მთელი მისი არსება კატის მოვლამ და ჭმევამ შთანთქა. კნუტს მალაფდა, რადგანაც ნანგრენტი გაუჯავრდებოდა და კნუტსაც გადაუგდებდა; ღამე თავისთან იწვენდა ბნელ ოთახში, დღისით ჩასვამდა ხოლმე ძველ ქუდში, რომელიც სანახევზე იპოვა, და წყლის პირა, ფიცრებთან, წაიყვანდა. ხან-და-ხან კნუტი ოთახიდან გამოხტებოდა და სამზარეულოში შემოვიდოდა; ნანგრენტი მხოლოდ დაუცაცხანებდა ხოლმე, მიხედვით კი ვერაფერს ვერ მიხედა. ამგვარათ გადიოდა დრო. გერტის თავის კნუტი საშინლათ შეუყვარდა. მას თავის საყოფ საჭმელსაც არაფერ აძლევდა და კატას რაღა დარჩებოდა, მაგრამ მისთვის გერტი ჩუმათ იპარაფდა საჭმელსა და რძეს... გლახა საჭმეს ჩაღიოდა, მაგრამ საბრალო გოგონა იმგვარათ იზრდებოდა, რომ რა ეცოდინებოდა კარგისა და ცუდის გარჩევისა.

III.

ერთმა თევზ გაიარა, რაც გერტის კნუტი აჩუქეს. გარეთ ძალიან აცივდა, მაგრამ გერტი უმეტეს დროს მაინც მდინარის პირას ატარებდა. ამიტომ ერთ ცივ წვიმა-თოვლიან დღეს გერტი გაცივდა; რომ მობრუნდა სახლში, ხველება დაწყებინა და სიცხე მისცა.

ნანგრენტს შეეშინდა, მართლა მძიმე ავთმყოფი არ შეიქნესო და სამზარეულოში დაწვინა, უფრო თბილათ იქნებაო. ცეცხლის შევნიერი ლუხლუხი გერტის ძალიან მოწონდა, აქ მას არ მოეწყინებოდა, მაგრამ ერთი რამ აწუხებდა: მისი რუხი კნუტი მარტო იყო და, ვინ იცის, რა დღე ადგა. — „შეშინებით მოკვდება“, ჰტიქრობდა გერტი: „ერთიც ვნახოთ, აქ შემოცუნცულდეს! როგორ გავამხილო, რომ ჩემია?“ გერტი საფიქრებელში ჩაეარდა, არ იცოდა რა ექნა. სალამოს, როდესაც ნანგრენტის შვილი თავის ამხანაგებით ეახშმის საჭმელათ შემოვიდა, მათთან ერთათ სამზარეულოში რუხი კნუტიც კულის ქნევით შემოცუნცულდა.

— ეს საიდან-ლა გაჩნდა? თქვა ერთმა.

— არ ვიცი ვისია. გააგდეთ გარეთ, თქვა ნანგრენტმა. მაგრამ ვიდრე კატას გააგდებდნენ, ის გაძვრა გერტისაკენ, შეახტა მას მუხლებზე და დაუწყო კრუტუნი.

— შენი კნუტია? დაეკითხა ნანგრენტი.

— ჩემია! გულადთ მიუგო გერტიმ.

— ბრაქალა! როდის გაიჩინე, ქალბატონო, კნუტები? თქვი ახლავე, საიდან მოიყვანე, თვარა ამოგართვი სული?

საბრალო გერტის არ უნდოდა, ეთქვა, მელიფლიფემ მაჩუქაო, დაიბნა და ტირილი დაიწყო.

ნანგრენტმა რამდენიმე მეჯღუგუნი წაჰკრა კისერში, ქოჩორსაც მიწვდა. შემდეგ წამოაგლო კატას ხელი, გაისროლა კარებისაკენ და აღუღებული წყლით სავსე ქვაბში კი ჩააგდო. კნუტმა საშინლათ დაიჩხაელა და, სანამ გერტი მიეშველებოდა, წყალში ამოიფუფქა. გერტის გონება დაეხრა, გაბრაზდა, წამოაგლო ჯოხს ხელი და, რაც ღონე ჰქონდა, ნანგრენტს თავში დაჰკრა. სიბრაზით მოხუც დედაკაცს თვალის კაკლები გაღმოუცვინდა; წაეგლო გერტის ქოჩორში ხელი, ძალზე მიტყიპა, შემდეგ გააგდო კარებში და მიიძახა.

— დაიკარგე საცა გერჩიოს, რომ ჩემმა თვალებმა აღარ დაგინახოს, შე გველის წიწილო, შენა! მოხუცმა ჩაიკეტა კარები და

ტიტველ-შიშველი, ავამყოფა ბავში ბნელსა და ცივ ღამეში და-
 ტოვა.

საბრალო გერტი მიეყუდა კედელს და მორთო ტირილი, მაგ-
 რამ თავის გაჭირვება კი არ ატირებდა მას, არა, —ის არც სიცოცხ-
 გრძნობდა არც ეშინოდა რასაჲ; გულს უკლავდა მხოლოდ იმისი
 სიკედალი, რომელიც მას უყვარდა; თვალ წინ უდგა აღულებული
 ქვაბი, შიგ ამოფუჭული კნუტი და ეს უკლავდა გულს, ეს ატარებ-
 და ასე მწარეთ

ერთბაშათ ვილაცამ მას ხელი მოჰკიდა, ეს იყო მელიფლიფე;
 მან იცნო გერტი, რომელსაც კატა აჩუქა, მოეალერსა და ჰკითხა,
 რა მოგივიდაო.

— კნუტი, ჩემი საყვარელი კნუტი! ზღუტუნებდა ბავში.

— რა დამართა, დაგეკარკა? ეკითხებოდა მელიფლიფე, — მაგის-
 თვის რა გატირებს!

— არა კი არ დამეკარგა, მოჰკლეს! და ამ სიტყვებთან გერტის
 უფრო ამოუფარდა გული, გულ კეთილი მოხუცი ამშვიდებდა გერ-
 ტის, სახლში დაბრუნდი, თორემ გაცივდებიო, მაგრამ გერტის არა
 ეყურებოდარა.

— რომ წავიდე, ისევე გამომაგდებს, ამბობდა ის, — მე თვითონაც
 არ წავალ არაფრისთვის.

— ენ გამოგაგდებს? დედაშენი?

— ნანგრენტი! უპასუხა გერტიმ.

— ენ არის ეგ ნანგრენტი?

— ანჩლი, გლახა ბებერი; მძულს, ჩემი კნუტი ქვაბში ჩააგდო-
 ხომ ეხეთქე ჯოხი თავში! ვაი დედაო, რომ ტვინი ეგრ გადმო-
 ვადინე.

— გაჩუბდი, აბა რას ამბობ. შე საბრალო! სად არის დედა-
 შენ?

— დედა ჩემი მოკვდა.

— ეი შენი ბრალი, შე საცოდავო! წაილაპარაკა მოხუცმა და თავი ჩაქინდრა. — წამოგყევი და ნანგრენტს შეგარიგებ.

გერტი არ დათანხმდა.

მელიფლოფე მარტო წავიდა ნანგრენტთან. როდესაც უკანასკნელმა მელიფლოფეს სიტყვები მოისმინა, უზრდელათ უპასუხა:

— შეილი არ არის ჩემი და შეილის-შეილი, კისერიც უტეხია! ჩემ სახლში იმას გავაჭაჭანებ კიდევ გულის გასაწეთათ?

— მაშ სად უნდა წავიდეს თითის სიგრძე ბავში? ეუბნებოდა მელიფლოფე, — ნუ თუ გიამებათ, ხვალ რომ თქვენი კარების წინ გაყინული ნახოთ?

— თქვენ რა ჭირისუფალი გამოუწნდით? თუ აგრე გებრალე-ბათ, რატომ არ წაიყვანთ?

რა დაინახა მელიფლოფემ, რომ ბებერთან ვერას გაარიგებდა, უკან გამობრუნდა და გერტის უთხრა:

— ქალბატონი აღარ გიკარებს.

— უჰ, რა გამეხარდა! წამოიძახა გერტი.

— სად წახვალ ახლა, შე საწყალო?

— რა ეიცო, თქვენ წამოგყევით და გიყურებთ, ლიფლიფების ანთებას.

— მერე ძილი აღარ გინდა?

— ძილი?.. აი ქუჩაში დაეიძინებ რა! ვარსკვლავებსაც დაეინახავ.

— ქუჩაში როგორ დავძინებ?! ვერა ჰხედავ, რომ ზამთარია?

მელიფლოფე იღგა და არ იცოდა, რა ექნა. მარტოხელი კაცი იყო, ცოლი მას არა ჰყავდა, სიღარიბეში ცხოვრებდა და თითის სიგრძე ბავშვის თავი სადა ჰქონდა.

ამდროს გერტის ხეელება აუფარდა. მელიფლოფემ შენიშნა, რომ ბავში ავათ იყო და გადაწყვიტა, თავისთან წაეყვანა.

— წამომყევი! თქვა მან, მოჰკიდა გერტის ხელი და გაუდგა გზას.

გერტი მაშინვე გაჰყვა. მელიფლოფეს რამდენიმე ლიფლიფა კი-

დევ ღარჩენოდა ასანთები; ამიტომ სანამ ის თავის საქმეს მორჩებოდა, გერტის ყოველისფერი გადავიწყდა; შეჩერებოდა ლიფლიფებს და უხაროდა, როცა ცეცხლს დაინახავდა. როდესაც მოხუცმა თავის საქმე გაათავა და გზას გაუდგა, გერტიმ ჰკითხა:

— ახლა სადღა უნდა წავიდეთ?

— სახლში, ჩემთან! ალერსიანის ხმით უთხრა მოხუცმა, მოჰკიდა ხელი და წაიყვანა.

— აი კიდევ მოვედით, თქვა მელიფლიფემ და გაჩერდა დაბალი კარების წინ, გააღო და შევიდა ეზოში.

ეზოში იდგა ორ სართულიანი სახლი. მოხუცი სულ განაპირას ცნობრებდა ერთი პატარა ოთახში; მისი მეზობლებიც არ იყვნენ იმაზე მდიდრები. მელიფლიფეს ოთახი არც იმდენათ პატარა იყო, მაგრამ ყოველივე შიკ მინგრეულ მონგრეული იყო, თავის ალაგას არაფერი არ იდგა. ან კი სად ჰქონდა საბრალო მოხუცს მილაგების თავი; ამიტომ ოთახი პატარა ჩანდა. მელიფლიფემ კიბე კედელზე მიაყუდა და ბუხარში ცეცხლის გაჩაღება დაიწყო, რადგანაც მასაც და გერტისაც ძალიან შეცივდათ. როდესაც შეშამ ბუხარში ტკაცუნის დაიწყო, მელიფლიფემ დადგა ბუხრის წინ ძველი სამფეხა სკამი, გადააფინა ზედ ტყავი და გერტი დასვა. შემდეგ ჩაისა და ვანშმის მზადებას შეუდგა. მალე მოუტანა გერტის დიდი ფინჯანი ჩაი და რძე, ერთი დიდი ნატეხი პური და ეხვეწებოდა, კარგათ ჭამე, რომ გაძღეო. გერტის ამისთანა ვანშამი არაოდეს არ ღირსებია და ისე მადიანათ შეექცეოდა, რომ მოხუცს თავისი შიმშილი გადავიწყდა და სულ მას შეჩერებოდა.

ტრუმან ფლინტი მეტათ გულკეთილი კაცი იყო; ყველა უყვარდა, ყველა ებრალებოდა. ბავშობისას ძალიან მხიარული და ცელქი იყო; თხუთმეტი წლისა დაობლდა და სრულიად ულუკმა პუროთ დარჩა. ამიტომ ჯერ გაზეთების ტარება დაიწყო, შემდეგ მეეტლეო იყო, მხერხაობაც გამოსცადა, ბოლოს ერთ ვაჭართან მუშათ დადგა

და საქონელი გადაჰქონ-გადმოჰქონდა. აქ ერთი უბედურება შეემთხვა: ერთხელ ზურგზე უშველებელი ყუთი ეკიდა, წამოჰკრა ქვას ფეხი, წაიქცა და გული იტკინა. ამას შემდეგ მთელი ერთი წელიწადი იავათმყოფა და, როცა მორჩა, მელიჯულიფეთ დადგა. ეს საქმე უფრო ადვილი იყო; თავისუფალ ღროს სხვა საქმეებსაც აკეთებდა და ამგვარათ იოლათ გამოდიოდა.

ახლა ის სამოცი წლისა უკვე შესრულდა, მაგრამ ჯერ ისევ ჯან ღონით საესე იყო და მისი დანაოქებული სახე მუდამ მხიარულათ და ალერსიანი გამოიყურებოდა.

გერტი გათბა, გამოძლა და მალე მიეძინა; პატარა ხანს წყნარათ ეძინა, მაგრამ მალე აძიგძიგა და ბოდვა დააწყებია.

მელიჯულიფე მოუჯდა გვერდით, გახურებულ მაჯაზე ხელი მოჰკიდა და ყური დაუგდო.

— ხელი არ ახლოთ ჩემ კატას, ბოდვდა გერტი, — ბოროტო, საძაგელო!.. მიშველეთ, მიშველეთ!..

ტრუმანი უფლიდა გერტის, როგორც შეეძლო. ბავში მალე დაწყნარდა და რამდენსამე ხანს იქით თვალეზი გაახილა.

— თქვენ კეთილი ჩართ, მე მიყვარხართ, თქვენ აღარ მოგშორდებით! უთხრა მოხუცს.

ტრუმანს გული აუღელდა, თვალეზზე ცრემლები მოერია; მიღვა ბალიშზე თავი და დაუწყო გერტის ალერსი:

— შენ აღარავის დაგანებებ, ნუ გეშინია. არც მე მყავს არავინ, შენც ობოლი ხარ; ვიცხოვროთ ერთათ და, რაც ღმერთმა მოგცეს, მით დაეკმაყოფილდეთ.

IV.

მეორე დღეს გერტის საშინელი სიცხე მისცა, თავი ატკივდა, მთელ ტანში ტკივილებმა დაურბინეს. როდესაც თვალეზი გამოახილა, ჯერ ეერ მიხვდა, სად იყო, მაგრამ მალე გაახსენდა გუშინდელი შემთხვევა და სახემ გაუღიმა:

— ახლა კეთილ ბიძია ტრუსთანა ვარ (მელიფელიფეს ასე ეძახდა გერტი). აღარაფერს გამოაზავს, აღარაფერს დამიწყებს ლანძღვა-გინებასო, ჰფიქრობდა საბრალო ბავში.

აეთმყოფობა თან-და-თან უძნელდებოდა, სიცხეს უმატებდა, ხშირათ გული უწუხდებოდა, ბოდაედა. საბრალო ტრუმანი მთელი დღე სულ თავს დასტრიალებდა, ღამე აღარ ეძინა. როცა თავის საქმეზე მიდიოდა, მაშინ გულკეთილ მეზობლის მოხუც ქალს, სულოი-ვანს, დატოვებდა ხოლმე, რომელიც აეთმყოფ ბავშს დედის მგზავსათ უვლიდა.

გაიარა ამ გვარათ სამმა კვირამ. ერთხელ გერტის ტკბილათ ჩაეძინა, სიცხე გამოწვდოდა, დადნანს ეძინა და, როდესაც გამოეღვიძა, თავს კარგათ გრძნობდა, სრულ გრძნობაზე იყო. ოთახში ვილაც დაინახა და დაცქერდა, რომ გაერჩია, ვინ იყო. სულოივანი სწრაფათ მივიდა მასთან, გადახურა საბანი და უთხრა:

— დაწეკი, შეიღო, ჯერ ვერ აღგებია — და ისევ დააწვინა, თერთონ აიღო საკერავი, მოუჯდა გერტის და კერვა დაიწყო.

— თქვენ ვინა ხართ? ვერ გიცნობთ! მერმართა გერტიმ: ბიძია ტრუ რა იქნა?

— ახლავე დაბრუნდება. ხომ კარგათა ხარ ახლა?

— კარგათ ვარ, უპასუხა გერტიმ. — დადნანს მეძინა?

— დადნანს და კარგათაც ვეძინა. ახლა წყნარათ იყავი და მე კი რძის ფაფას მოგიღუღებ.

— ბიძია ტრუ გიცნობსთ თქვენ? დაეკითხა გერტი რამდენსა. მე ხანს შემდეგ.

— როგორ არ მიცნობს! მე აქვე გვერდითა ვცხოვრებ; როდესაც ბიძია მიდის, მის მაგიერ მე გივლი ხოლმე.

— რა გულკეთილია ყოფილხართ! წარმოთქვა გერტიმ და სულოივანს შეაჩერდა, — მერე რატომ აქამდის ვერ დაგინახეთ?

— შენ ძალიან ავით იყავი; გონება აღარ გქონდა და ვილას დაინახავდი! ახლა კი, იმედია, მალე მოჩჩები.

გერტი გაჩუმდა და საკერაეს თვალიერება დაუწყო.

— იცი, რასა ვკერაე? დაეკითხა სულლივანი.

— არა, უპასუხა გერტიმ.

— სულლივანმა აჩვენა პატარა კაბა, რომელსაც ჰკერაედა.

— რა კარგი კაბაა! წამოიძახა გერტიმ, — ალბათ თქვენ ქალს უკერაეთ.

— არა, მე ქალი არა მყავს, ერთი ეაჟის მეტა არა გამაჩნიარა. ვილლი ჰქვიან სახელათ.

„ნეტაი იმას, ვისაც დედა ჰყავს!“ იფიქრა გერტამ და თავი ჩაღუნა.

— პატარა რომ კიდეე წაიძინებდე, კარგს იზამ, უთხრა სულ-ლივანმა, რადგანაც შენიშნა, რომ გერტი ლაპარაკმა დაღალა.

ბავშმა თვალეზი დახუჭა, მაგრამ დაძინებით კი ვერ დაიძინა. მალე კარი გაიღო და ოთახში ტრუმანი შემოვიდა.

— თქვენც აქა ხართ? მიუბრუნდა ის სულლივანს, — ძალიან გამაღლობთ, რომ ჩემ გოგოს ყურს უგდებთ. როგორ არის?

— უკეთობა ეტყობა, მიუჯო სულლივანმა, — დიღხანს ეძინა და, რომ გამოიღვიძა, კარგ გუნებაზე იყო. მგონია, ახლა აღარა უჭირსრა, ამდროს გერტიმაც თვალეზი გამოაჭყიტა.

ტრუმანი მივიდა მასთან, მიუთალერსა, შუბლი გაუშინჯა, ცხე-ლი ხომ არა აქვსო და კმაყოფილი დარჩა.

— მაღლობა ღმერთს! თქვა მან და გერტის აკოცა.

— კაბა კი მალე დასჭირდება, ვიდრე ჩვენ გვეგონა, — განაგრძო მან და სულლივანს შეაჩერდა.

— მეც აგრე მგონია, — უპასუხა დედაკაცმა, — მაგრამ ჯერ კიდეე რომ იწვეს, ის ჯობია; სიფრთხილეს თავი არ ასტკივა. ნახეთ დღეს გრეგამი?

— ენახე. რა ანგელოზი არსება ყოფილა! ყოველისფერი გამო-

მკითხა გერტის შესახებ. წამლებსა და საჭმელებს დამპირდა: იმის-
თანა წამალს მოგცემთ, რომ ორ დღეში სულ გამომთელდესო.

გერტი ამას შემდეგ თან-და-თან უკეთ და უკეთ შეიქნა. გულ-
კეთილი სულლიენი ხშირათ შემოდისა და ხოლმე მასთან თავის
საკერავით. გერტის ის ძალიან შეუყვარდა.

— ერთხელ, როდესაც ტრუმანი სახლში იყო, გერტი მიუბ-
რუნდა მას და ჰკითხა:

— ბიძია ტრუ, სულლიენი კაბას ვის უკერავს?

— ერთ გოგოს, რომელსაც კაბა არა აქვს, უპასუხა ბიძია
ტრუმ, — აბა თუ გამოიცნობ, ვინ არის ის გოგო?

— მგონია, მე უნდა ვიყო, წარმოთქვა გერტიმ და მოხუცს
შეაჩერდა.

— ეერ გამოიცანი! აგრე ჰკითხე სულლიენს, შენთვის შეიწუ-
ხებს თავს. ამ სიტყვებზე მოხუცმა ჩაიკრა გულში პატარა ბავში და
განაგრძო: — რასაკვირველია, შენთვის ჰკერავს, ჩემო გერტი! იმას
ფესაცმელები და წინდებიც თან მაჰყვება.

გერტიმ გაოცებისაგან თვლები დააჭყიტა:

— ნუ თუ ყველაფერი სულლიენმა მიყიდა? რა კეთილი ქა-
ლი ყოფილა?

— არა, ჩემო გერტი, იმას ვინ მისცა ფულები, ღარიბია. ერ-
თი ახალგაზდა ქალია, ემილია გრეგამი; ყოველისფერი იმან გიყიდა.
იმისთანა გულ-კეთილი ადამიანი ქვეყანაზე ბევრი არ მეგულება.
შენ თვითან გაიცნობ მას ოდესმე; ახლა კი დროა, დაიძინო.

V.

ერთ წეიმიან დღეს სრულიად მორჩენილი გერტი ფანჯარას-
თან იჯდა. ახალი კაბა ეცვა, თმა წმინდათ ჰქონდა დაეარცხნილი;
წინანდელსა და ახლანდელ გერტის შუა დიდი განსხვავება იყო.

იქვე დიდი კატა იჯდა, რომელსაც გერტი ესიყვარულებოდა. კატაც გერტის სიამოვნებით უკრუტუნებდა; ეს იმ საბრალო კნუტის დედა იყო, რომელიც ცხელ წყალში ამოიფუფქა. მალე ბიძია ტრუკ მოვიდა და, რა თავისი გერტი ახალ ტანისამოსში გამოწყობილი დაინახა, ძალიან გაეხარდა:

— აი ახლა კარგი გოგო ხარ. ეინ ჩაგაცვა და დაგვარცხნა აგრე კარგათ?

— სულლივანმა, უპასუხა გერტიმ, — აბა ოთახი დაათვალიერეთ! ამ სიტყვებზე მან წააგლო მოხუცს ხელი და მთელი ოთახი დაატარა.

— აი აქ საკეცე ეგდო ხოლმე, ერთხელ შენ ფეხიც კი წამოკარი, უამბობდა გერტი, — აქ კიდეც ტანტი იდგა გლახათ, აქ ტანისამოსი უთაგბოლოთ ეყარა, ბუხარი გასერილა იყო. ახლა კი, უყურე, ყოველისფერი მილაგებულია, ბუხარიც სუფთა არის. ყველა ეს სულლივანმა მასწავლა!

გერტი ისეთის აღტაცებით უყურებდა ყოველივე ამას, თითქოს დიდი რამ მომხარიყოს. ტრუმანიც ხედავდა, რომ ოთახში მართლა წეს რიგი და სისუფთავე სუფევდა და ძალიან კმაყოფილი და მოხარული იყო.

დილას, როდესაც მოხუცი თავის საქმეზე წავიდა, გერტიმ სულლივანთან გასწია.

— უჰ, რამხელა ოთახი გქონიათ! წამოიძახა მან შესვლისთანავე.

— თქვენ ოთახზე მეტი არ არის, მიუგო სულლივანმა, მაგრამ ყოველივე თავ-თავის ალაგას არის მილაგებული და ამიტომ დიდათ გეჟენება. შენც უნდა ისწავლო, ჩემო გერტი, ხელ-საქმე, ოთახის მილაგება. ცოდნა ყოველთვის გამოგადგება, უეცრი ადამიანი არსად არ ვარგა.

— ოღონდ მასწავლე, ჩემო დეიდა, და ყოველისფერს გაეცეთ. მე ჯერ არაფერი არ ვიცი. ამ სიტყვებით გერტი მოეხეია სულ-

ლიენს, რომელიც დაჰპირდა, შენ მხოლოდ მოინდომე და ყოველისფერს გასწავლიო.

მეორე დღეს სულლიენმა და გერტიმ გამოალაგეს ყოველისფერი ოთახიდან, მოიტანეს წყალი და დაუწყეს ოთახს წმენდა და რეცხა. გერტი თუმცა ძალიან დაიღალა, მაგრამ ყოველისფერს დიდის ხალისითა და სიამოვნებით აკეთებდა. როდესაც ოთახი ისევ მიაღაგ-მოალაგეს, შიგ შესვლა გიამებოდათ. გერტი ძალიან მოხარული იყო, რადგანაც დღეს ბევრი საქმე გააკეთა.

— ახლა, ჩემო დეიდა, ჩაის ადუღება და კვერცხის მოწვა მასწავლე; ბიძიას ძალიან უყვარს. სულლიენმა ჩაი გააკეთებია, კვერცხიც მოაწვევინა, ყოველივე ეს მაგიდაზე დააგმევინა და თვითონ სახლში წავიდა.

— ბარაქალა, ჩემო გოგონა! ეალერსებოდა გერტის გახარებული ტრუ, როდესაც სახლში დაბრუნდა, ახლა აღარა გეიჭირს-რა. დღეისთანა მხიარული ჯერ გერტი არაოდეს არ ყოფილა. სანამ ბიძია ტრუ და გერტი ჩაისა და კვერცხს შეექცეოდნენ, კარებზე ვიღამაც დაარაკუნა.

— შემობრძანდით, დაიძახა ტრუმანმა.

— გამოკრული ცხეირსახოცი მოგიტანეთ, ჩვენსა რომ დაგრაჩათ, წარმოთქვა შემოსულმა ყმაწვილმა. ეს გახლდათ სულლიენის შვილი ვილლი.

— დიდი მადლობელი ვარ, ჩემო ვილლი!

— ვილლი, ჩაი დალიე? დაუძახა ამ დროს დედამ მეორე ოთახიდან.

— აქ დარჩი, ვილლი, მიუბრუნდა ტრუმანი, — ჩვენი გერტის გაკეთებული ჩაი და მომწვარი კვერცხი ნახე, როგორია.

— დედა ჩემო, მე აქ დავლევე ჩაის, დაუძახა დედას ვილლიმ.

გერტი და ვილლი ერთმანეთს დაუახლოვდნენ; ჯერ მას გერტი ექვიანის თვალთ უყურებდა, რადგანაც ეგონა, ესეც სხვა ყმაწ-

ვილებივით ბოროტი იქნებაო, მაგრამ მალე დარწმუნდა, რომ ვილ-ლი სხვა ბავშვებ-ვით მას წვალებას არ დაუწყებდა.

— გერტი, მოდი ენახოთ, რა არის ამ ცხვირსახოცში, მიუ-ბრუნდა მას ვილლი. გახსნეს ხელცახოცი და გამოიღეს ფაიფურის ციყვი, გერტის ციყვი არასოდეს არ ენახა და ტრუს მიმართა:

— ბიძია ტრუ, ეს რა არის?

— ციყვია, მიუგო ვილლიმ ტრუმანის მაგიერ, — რომ გაზაფხულდება, ქალაქს გარეთ წავიდეთ და იქ ამისთანებს ბევრს ნახავ ტყეში. კული გრძელი აქესთ და ბანჯგელიანი; ერთი ხიდან-მეორეზე ისე დახტან, თითქოს ფრინავენო.

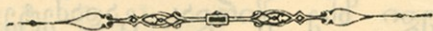
— წერა-კითხვა იცი, გერტი? დაეკითხა ბოლოს ვილლი.

— არა, უპასუხა გერტიმ, — ჯერ არაფერი არ ვიცი, მხოლოდ დღეს ვისწავლე ცოტა რამეს ვაკეთება, დედა შენმა მასწავლა. ამ ს-ტყეებზე გერტის სიამოვნებისაგან სახე გაუბრწყინდა.

ვილლი უკვე ცამეტი წლისა იყო. პირველ დაწყებითი სასწავლებელი გაათავა და კიდევ უნდოდა სწავლის გაგრძელება, მაგრამ ჰხედავდა, რომ დედა მისი სიღარიბისაგან დიდ გაჭირებაში იყო, ამიტომ ჯერ-ჯერობით აფთიაქში შევიდა, რომ დედას ცოტათი მაინც დახმარებოდა და სწავლის გაგრძელებას შემდეგ აპირებდა. თავისუფალ დროს სულ წიგნებს კითხულობდა და სწავლობდა. სანამ ისინი ჩაის შეექცეოდნენ, გერტიმ ვილლის უამბო, თუ როგორ ცხოვრებდა წინეთ, როგორ გაიცნო ბიძია ტრუ და წამოჰყვა მას. ნანგრენტის მოგონებაზე გერტის თვალები სიბრაზით აენთო. ბიძია ტრუმ ეს კარგათ შენიშნა და გულში ღმერთს შეევედრა, ღმერთო შენ მომეხმარე რომ ეს პატარა ბავში გულ-კეთილი გამოვიდესო.

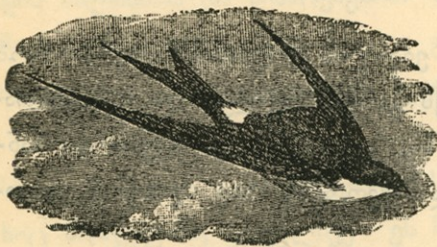
ჯანო.

(შემდეგი იქნება)

მეჩხლავის გული.

(ფრანგულიდან)

პატარა ანიკო ჰირველათ იყო საფსულში სოფელში თავის დედასთან.

ერთხელ მან დანახა ორი მერცხალი, რომლებიც ოთახის ღია კარებზე გადმომსდარიუვენ და საამურათ ჟღურტულებდნენ. იქავ, ოთახის კუთხეში ნახევრამდის აშენებული ტახტის ბუდე იყო. ანიკოს დეიდა დარიას თავის ძვირფასი სტუმრების დანახვა არ შეეძლო, რადგანაც ბრძა იყო, მაგრამ მათ ტკბილ ჭიკჭიკზე იცნობდა სოლმე და დიდათ უმაღლიდა, რომ მისი სახლი გაიხსენეს და ბუდის გასაკეთებლათ მონახეს. დარია ეველა თვის სახლში მეოფს ესვეწებოდა, მერცხლების ბუდისათვის თვალუური ეკდოთ, არა ევნოთრ და ამ სტუმრებისათვის სრული თავისუფლება მიეცათ. გულკეთილი ქალის გაჯავრება არავის არ უნდოდა, მისი პატარა დისწული სომ ეველასე უფრო ცდილობდა, რომ დეიდასათვის არაფერი ეწეენინებია და ეოველივე მისი სიტყვა აესრულებინა. მაგრამ პატარა ანიკოს ერთი ცუდი ზნე ჭირდა: გადამეტებული ცნობის

მერცხლების ბუდე

მოუვარე იყო. ამგვარი ხასიათის წყალობით მას ბევრ-
ჯელ დაურღვევია სხვისი დარიგება, ბევრი მწუნარებაც
გამოუვლია, მაგრამ ეს ცუდი ზნე ვერაფერმა ვერ
მოაშლევინა. მის ეურადღებას ნამეტნავათ მერცხლების
ცქვიტი მოქმედება და ძარდი მოძრაობა იზიდავდნენ. შვე-
ნიერი მაისი იდგა; კვერცხების გამოჩეკის საქმე ერთობ
კარგათ მიდიოდა. ძაღვ ბუდიდან ოთხმა ჰატარა ბარტემა
გადმოყო თავი; სულ ჰირს აღებდნენ, ზვანსვალვებდნენ და
თავთავის ულუფას ელოდებოდნენ; საჭმელიც ბლომითა ჭქონ-
დათ. წამდაწუმ დედასა და მამას, რიგრიგათ, მოჭქონდათ
საჭმელი თავის ჰატარა ღორმუცელებისათვის. დარია ძა-
ლიან უფთხილდებოდა მერცხლებს და თავის, ჰატარა
კულმაგიწუ დისწულსაც აფრთხილებდა. ეოველ სადამოხე,
როდესაც მერცხლები დაბინავდებოდნენ, მაგრათ და ფრთხი-
ლათ დაჭკეტავდნენ სოლმე კარებს, რომ მეზობლიანთ კა-
ტა ქურდულათ არ შემოხარულიყო და სისამაგლე რამ არ
ჩაედინა. გათენებისას კარებს ისევ გააღებდნენ, რომ მერ-
ცხლებს თავისუფლათ ფრენა შეძლებოდათ. ისინიც თავი-
სი მსიარული ჭიკჭიკით იქაურობას გაცოცხლებდნენ და
ფეხზე დააყენებდნენ სოლმე.

— უჭ, დეიდაჩემო, ამბობდა ჰატარა ქალი, — რა კარგი
რამ არიან ეს მერცხლები! უფრო ახლოს გაშინჯვა რომ
შემეძლოს, ძალიან გამესარდებოდა. ნება მიბოძეთ, კიბე
მივიდგა და ბუდეში ჩავისელო!

—არა, ჩემო დეიდა, უპასუხებდა დარია: — ნებას ვერ მოგცემ, ერთი რომ, შეიძლება, იწეინო რამე, მეორე — ჰატარა ბარტყები დაჯთესებიან და არ მანდა, რომ ისინი შეაწუსოს ვინმემ.

—ანიკო დამორჩილდა, ამ მხრივ ის ერთობ კარგი ხასიათისა იყო, მაგრამ მისი ცნობის მოუვარეობა სომ ღუგუშაოფილებელი დარჩა! მან იცოდა, რომ ჰატარა ბარტყები ჯერ შეუძოსელი იყვნენ; ძალიან უნდოდა, კარგათ გაემინჯა და დაეთვალთმეობინა ის წვრილი ქინკლი, რომელიც ფრინველებს სუსტ ტანს უფარავდა. ანიკო მწარეთ ამოიხსენებდა სოლმე და თავის სურვილს ეწინააღმდეგებოდა... უეცრათ ჰაერი შეიცვალა, თიბათვის ჰირველ რიცხვებში აცვიდა. ჰატარა ტიტველი ფრინველები საშიშ მდგომარეობაში ჩავარდნენ. დედალ-მამალი მერცხლები ბუდეს აღარ შორდებოდნენ, რადგანაც ბარტყებს სიცოცხესაგან იფარავდნენ, მაგრამ ბარტყებს ჭმევა უნდოდათ; დედა-მას ძალა უნებურათ საკენკი უნდა ემოვნათ და მოეტანათ. როდესაც მერცხლები გაფრინდებოდნენ სოლმე, საცოდავი ბარტყები სიცოცხესაგან ცახცახსა და წრინის იწეებდნენ. ანიკო თან-და-თან მოთმინებას ჰკარგავდა; ტიტველი თავები საცოდავთ გადმოიუწრებოდნენ ბუდიდან და ეს უთუთქავდა მას გულს.

—საბრალო ჩიტუნიები! ამბობდა ანიკო თავის გულში, — მათ ძალიანა ცივას. მოდი, ცოტაოდენ ბამბას ან

მერცხლების ბუდე

მატელს მოვუტან, ჰატარას მაინც დათბობს და ასე ცახ-ცახს ზღარ დაიწეებენ?

გაურბინა თუ არა ანიკოს ამ გვარმა აზრმა თავში, მან იფიქრა, ბარემ ახლავე რომ ავასრულო ისა ჯობიაო, დეიდას დაძლასა და დარიგებას ეური ზღარ ათხოვა, ისარ-გებლა იმდროთი, როცა დარია ნასადილევის დაიბინებდა სოლმე, მოიტანა ჰატარა კიბე და, გაფრინდენ თუ არა საკენკისათვის მერცხლები, მიაუდა კედელზე, ავიდა ზედ მარდათ და ბუდეს შინჯვა დაუწყო.

ამ უცნაური სტუმრის მოულოდნელმა დანახვამ ჰატარა მერცხლები ძალიან შეაშინა. ერთმა მათგანმა გაფრენა დააპირა, მაგრამ საცოდავს ძირს ტეაზა გახდა. ეშმაკათ თურმე კუნჭულიდან კატა არ უთვალ-თვალებდა ჩუმჩუმით! მიჰარდა საბრბლო ჩიტუნისა და ჰირი დასტაცა. დედალ-მაძალი მერცხლები სწორეთ აძღროს მოფრინდენ; თავის

საუვარელი ბარტყებისათვის ნისკარტით გემრიელი საჭმელი მოქონდათ. წარმოიდგინეთ მათი უბედურება, როდესაც ეველაზე სუსტი თავისი ბარტყი მტრის კლანჭებში დანახეს!

ჭკუა დაბნეულმა დედამ ჩხავილი მორთო, მაგრამ საქმე ამ ერთი მსხვერპლით რომ გათავებულიყო, კიდევ კარგი. უბედურმა დედამ თავის მოქმედებით მხოლოდ კატის ეურადღება მიიპყრო; კატა თან საბრალო ბარტყის ახრამუნებდა, თან მერცხალს მისჩერებოდა, ამას რომ გაათავებ, მერე შენ გეწვევიო.

გამწარებული მერცხალი ოთახში შეფრინდა, თითქო იქ ელოდა ხსნას, კატასაც ეს უნდოდა; შეჭევა მერცხალს ოთახში და დაუწყო დევნა. კატის ფხაკურმა და მერცხლის ფთხრიალმა დარია გამოადგოდა; მან მუისვე ზატარა დისწულს დაუწყო ძახილი. ანიკო თავის ურჩობის შედეგმა ძალიან შეაშინა, ბადის შუაგულისაკენ მოჭკურცხლა და ამიტომ დეიდას ძახილი არ ესმოდა. საწყალ მოხუცებულს არავინ არ მიეშველა. მას თან გული მოსდიოდა, თან თავისი საყვარელი მერცხლის საცოდავობით იწოდა. საბრალო მერცხალი ბევრი ესეთს დაკეტილ ფანჯრების შუშებს, მაგრამ ტუილათ: ვერც კატესა, გონებაც იმდენათ დაებნა, რომ კარებში გამოფრენა ვეღარ მოიფიქრა, მოიქნცა და კატის მსხვერპლი გახდა. ამას შემდეგ სიჩუმე ჩამოვარდა; დარია მისვდა, საქმე რითიც გათავდა და თვალებზე მწუხარების ცრემლები გადმოცვივდა.

ზატარა ანიკო გამოჩინას ვეღარ ჰბედავდა. ბოლოს იფიქრა, რომ დავიძალო და დიდხანს აღარ გამოვჩნდე ჩემ

შეცდომას ამით უფრო გავაორკეცებო და მოკრძალებით გამოსწია დეიდა დარისსაკენ.

— ჩემო დეიდა, მაპატიე, ძალიან შევცდი, რომ თქვენი ბრძანება არ ავასრულე, ახლა ძალიან ვწუხვარ! დამხსნა მან და მორთო ტირილი.

— როგორ? ნუ თუ მერცხლები შენ ააფორიაქე? დაეკითხა დეიდა წენარის ხმით: — ძალიან ცუდი საქმე ჩაგიდენია, ჩემო პატარა ანიკო! აბა ჩაუფიქრდი, რამდენი უბედურება დაატეხა თავზე შენმა მოუფიქრებელმა საქციელმა იმ ბუდეს, რომელიც მე ასე ძალიან მიყვარდა?

ანიკოს ამ სიტყვებზე უფრო აუჩუქდა გული; დაიხოქა წენარათ დეიდას წინ და შეეხვეწა:

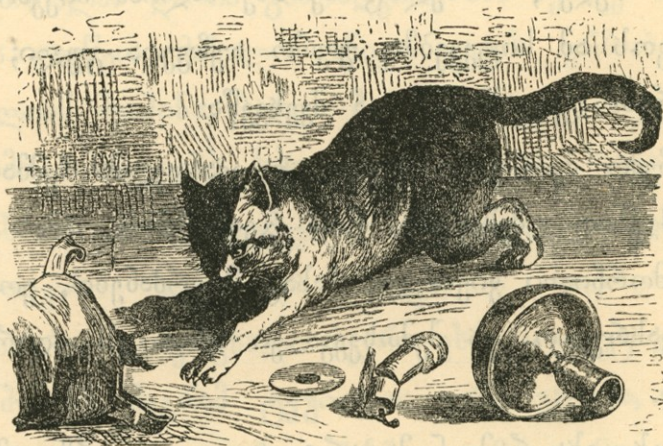
— ჩემო ძვირფასო დეიდა, დღევანდელმა ჩემმა საქციელმა იმდენათ შემაწუხა, რომ გეფიცებით, ამას შემდეგ თქვენი მორჩილი ვიყო და, რასაც მიბრძანებთ, უოველისფერი ავასრულო. ეს შემთხვევა კი არაოდეს აღარ დამავიწყდება.

მერცხლისა, რამდენიმე ბარტყი კიდევ გადარჩა, იმათ მამა უვლიდა; ხან სიცოცხისგან იფარავდა, ხან საკენკს უზიდავდა. მამის ამგვარი მოვლის წეალობით მერცხლები გამობრუნდნენ და ძაღვ წამოიზარდნენ. მამალი მერცხალი თავის ამხანაგის დადუჟვამ ძალიან დაადონა, მაგრამ ის თავის საბრძოლო ობლების ზრდით ირთობდა და ინუგეშებდა თავს.

პატარა პერცსლების ფთხრალი და ჭელოპინი მო-
ხუც დარბას კულს უმხიარულებდნ.

ანიკოძაც თავისი სიტყვა აასრულა, მისი სინანუ-
ლი იმდენათ წრფელი იყო, რომ თავისი ხასიათი მან
მალე გაისწორა და პეტისპეტ ცნობის მოეყარეობას არა-
ოდეს აღარ ემორჩილებოდა.

ვანო.

თიკანი და მგელი.

(ეზოპიდან)

რთი ცანცარს თიკანი
დასტოდა სახლის ბანსედა
და თავ მომწონეთ, უოუოხათ,
იცქირებოდა განსედა.

ამდროს ქუჩაში მორბოდა
მგელი, თიკნების მტერი,
შიმშილისაგან საბრალოს
მთლათ დაჰკარგოდა ფერი.

თიკანმა რა ეს შენიშნა,
გულში გაივლო აზრათა:
„მოდო ღამასათ შევამკობ
და გამოვლანძღავ მაგრათა;
აქ უშიშრათ ვარ, მადლობზე,
მგელი ვერ ამომწვდებო,
და მისი კარგათ შემკობა
გულს წამლათ დამედებო“.

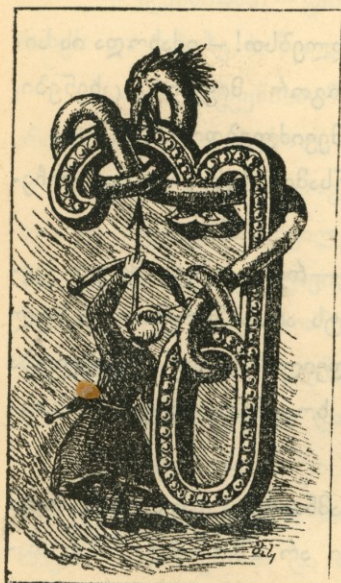
მართლაც უშვერათ ღანძლავდა,
 სიცოცხლს აურიდა თავსედა.
 მგელი მობრუნდა და ღიმიით
 უთხრა ამ სანახავსედა:

„აბა რა გითხრა, მამიავ,
 შემთხვევამ მოგალხინაო,
 შენ ვერ შეტეოდი მაკ სიტუებს
 თუ არ ეკ შევიდრი ბინაო“...

ბ. დავითაშვილი.

პატარა ლორდის თავ-გადასავალი.

VI.

ვიძლება, ახლა „ძვირფასთან“ წავიდე? —
ჰკითხა გრაფს აწითლებულმა ბავშვმა. —
უთუოთ მიცდის!

— კარგი, ახლავე ეუბრძანებ, რომ
ეტლი შეაბან. მიუგო გრაფმა, მერე ცივთ-
ლაუმატა: — მე მინდოდა შენთვის ერთი პა-
ტარა ცხენი მეჩვენებინა.

— პატარა ცხენი? ვისია? — წამოიძახა.
ცერლიკმა.

— შენი.

— ჩემი? ჩემი! ისე იქნება ჩემი, როგორც ყველა ის სათამა-
შოები?

— სწორეთ ისე. გინდა, განახო?
ბავში სულ უფრო და უფრო წითლდებოდა.

— არაოდეს არ მეგონა, თუ ცხენი, ნამდვილი ცხენი მეყოლე-
ბოდა! რა იამება „ძვირფას“! რამდენი რამე მაჩუქეთ?

— ჰა, თქვი, გინდა, განახო ცხენი?

პატარა ლორდმა ამოიხენწეშა.

— მინდა ენახო, მაგრამ ახლა არა მცალიან, ახლა...

— დედასთან წასვლა ნასადილეცაც შეგიძლია, აგრე რათ გეჩქა-
რება?

— არა, არა! — მიუგო პატარა ვაჟმა. — ის უთუოთ მთელი დი-
ლა მიმელოდა, მეც მთელი დილა იმაზე ვფიქრობდი.

— ჰე! — ჩახველა გრაფმა. — აბა, დარეკე, უბძანე ეტლი შეაბან.

ბაბუა და შვილი-შვილი ერთათ ჩასხდნენ ეტლში. გრაფი არას ამბობდა, ცედრიკს კი ერთ წამსაც არ მოუხვენებია თავისი ენა, სულ ჩაცივებოდა ბაბუას: რამხელაა ჩემი ცხენი, რა ფერია, რამ სიმაღლეა...

— რა იამება „ძვირფასს“, რა დაგიმადლებსთ! — იძახოდა ის სიხარულით. — „ძვირფასმა“ კარგათ იცის, როგორ მიყვარს ცხენები, მაგრამ არაოდეს არ გვეკონა, თუ ყიდვას შევიძლებდით...

ცედრიკი ეტლში გადაწვა და რამდენსამე ხანს ჩუმად მიჩერებოდა გრაფს.

— მე მკონია, — დაიწყო მან ბოლოს, — რომ თქვენ მთელ ქვეყანაზე საუკეთესო კაცი ხართ! სიკეთის მეტს არას შერებით და სულ სხვებზე ფიქრობთ. „ძვირფასმა“ თქვა, ნამდვილი გულ კეთილობა ის არის, კაცი რომ სულ სხვაზე ფიქრობს ხოლმეო. თქვენ ამისთანა გულ კეთილი ხართ, არა?

გრაფი ისე გააკვირვა მისი ხასიათის ამნაირმა დაფასებამ, რომ სიტყვის თქმაც კი ვერ მოახერხა, ბავჯი კი არ აშორებდა მას თავის დიდ, უმანკო თვალებს.

— რამდენი ადამიანი გააბედნიერეთ! — განაგრძო მან. მიქელი, ბრიჯეტი და მათი ათი შვილი, ვაჟარი ქალი, დიკი, ხიჯინსი, მისი ცოლი, მისი შვილები, მისტერ გოზსი, მღვდელი მორდაუნტი... „ძვირფასიც“ ხომ გააბედნიერეთ, მე რომ ცხენი და იმდენი სათამაშოები მაჩუქეთ... აი, თითებზე დავითვალე და ოც-და-შვიდი კაცი გამოვიდა! ოცდა შვიდი კაცი გააბედნიერეთ, ცოტაა?

— მერე მე გავაბედნიერე ყველა ეგენი?

— დიხაც თქვენ! იცით, როცა ადამიანი გრაფს ვერ იცნობს, ძალიან შემცდარ აზრს შეადგენს ხოლმე მასზე. აი, მაგალითათ, მისტერ გოზსი... უსათუოთ უნდა მივწერო წერილი და ყველაფერი ეუბამო.

— რა უნდა უაბმო, რას მისწერა?

— მიეწერ, რომ თქვენ ქვეყანაზე საუკეთესო კაცი ხართ! —
ალტაცებით დაიწყო ბავშმა, — რომ ყოველთვის სხვებზე ზრუნავთ,
ყველას აბედნიერებთ, ყველასთვის სიკეთე გსურთ... მიეწერ კადევ,
რომ გავიზღვბი, მეც უსათუოთ ბაბუასთან კაცი გამოვალთქო.

— ჩემისთანა! — გაიმეორა გრაფმა, მიაჩერდა ცედრიკის უმანკო
სახეს და სახეზე სიწითლე მოერია.

— ჰო, თქვენისთანა! — გაიმეორა ბავშმაც. — თუ კი შევიძლებ,
რომ თქვენ მოგბაძოთ, რამდენათაც შესაძლებელი იქნება, ვეცდები...

ეტლი ნელა მიგოგავდა ხეივანში. ცედრიკმა ისევ დაინახა ყვე-
ლა ის შეენიერი ადგილები, რომლებმაც გუშინ მოჰხიზლეს, დაინა-
ხა ფერად-ფერადი ყვავილები, მაღალი მცენარეები, ლამაზი, დიდი,
შეშინებულ თვალებიანი შველები, დაინახა გარეული ქათმებიც და
ყველაფერი გუშინდელზე კიდევ უფრო მოეწონა. მისი გული აესი-
ლი იყო სიხარულით და ბედნიერებით.

მოხუცი გრაფი კი ვერაფერს ხედავდა, ის სულ თავს ფიქრებს
მისცემოდა; გაახსენდა მთელი თავისი სიცოცხლე, რომელსაც მარტო
თავის სასიამოვნოთ და თავის სასარგებლოთ ატარებდა; აი, ახლა
მოხუცდა, დაუძლურდა, და მარტო, სულ მარტო დარჩა; ყველას
ეშინია მისი, ყველას ძულს იგი, ყველა ერიდება. აქამდის თით-
ქმის ვერც კი ამჩნევდა ყველა ამას, მხოლოდ ახლა უმანკო ბავ-
შის გულუბრყვილო შენიშვნამ აკრძობინა თვისი მდგომარეობა,
გაუღვიძა მიძინებული სენიილისი...

ეტლი კორტ-ლოჯოს ჭიშკართან გაჩერდა. ცედრიკი მაშინვე
გადმოხტა, როგორც კი მსახურმა კარები გააღო.

გრაფი გამოფხიზლდა თავის ფიქრებისაგან.

— მოვედით? — იკითხა მან.

— დიას! — უპასუხა ცედრიკმა. — მომეცით ჯოხი და დამებჯინეთ,
გაღმოსვლაზე დაგეხმარებით.

— მე არ გადმოვალ! — ცევათ მიუგო გრაფმა.

— როგორ? „ძვირფას“ არ ნახეთ? — გაკვირვებით წამოაღძახა პატარა ლორდმა.

— „იმედია, „ძვირფასი“ მომიტევენს ამ უზრდელობას, მიუგო გრაფმა. — უთხარი, ისე მეჩქარებოდა შენი ნახვა, რომ ცხენიც არ გამხსენებიათქო.

— „ძვირფას“ ძალიან ეწყინება... ისე უნდოდა თქვენი ნახვა! — მწუხარეთ თქვა ბავშმა.

— არა მგონია! სალამოზე ეტლს გამოგიგზავნი. მერე გრაფმა მეეტლეს დაუძახა: გასწი!

გაკვირვებული პატარა ლორდი ერთ წუთს ადგილიდან არ დაძრულა, მერე კი შურდულივით გაჰქანდა შესაველ კარებისაკენ. ეტლი ნელა მიდიოდა; გრაფმა თანჯარაში გადმოიხედა და მისჩერებოდა როგორ მირბოდა ხეებს შორის ლაზათიანი ბავში; სახლის კარები გაღებული იყო. ბავშმა კიბეზე აირბინა, შეეებში ჩაცმული ახალგაზდა ქალი მაშინვე კარში გამოვარდა; ბავში კისერზე ჩამოეკიდა მას და ალტაცებით დაუწყო კოცნა მის შეენიერ მიმზიდველ სახეს.

VII.

ს ა ე დ ა რ შ ი.

კირას ეკლესიაში აუარება ხალხმა მოიყარა თავი; მორდაუნტის ქადაგებას ამდენი მსმენელი ჯერ აქამდის არ დასწრებოდა. სხვა მრევლის გლეხებიც კი იქ იყვნენ; ექიმის ცოლი ზმისი ოთხი ქალი-შვილი პირველ ადგილს იყვენ წამოკიმიული; მკერავი ქალი, მედუქნე, აფთექარი — ყველა იქ იყო, იმ დღეს სახლში არავინ დარჩენილა. ან კი ვის მოუთმენდა გული? მას აქეთ, რაც ცედრიკი დორინკორტში ჩამოიყვანეს, ხალხს მეტი სალაპარაკო აღარაფერი ჰქონდა; ყველაზე მეტი ამბები ახალ ლორდ ფაუნტელროის შესახებ იცოდა მოხუცმა ვაჟარმა ქალმა და სიამოვნებით უამბობდა ყველას, ვინც

კი მის პატარა ღუქანში შევიდოდა; ბევრიც, მართლა მარტო იმიტომ შედიოდა, რომ ეს საკვირველი ამბები მოესმინა; ყველას უკვირდა, რამ გამოცვალა მოხუცი გრაფი, რომ ბავშვს ასე ექცევაო, უკვირდით, რო ბავში ყელამდის აუესია საჩუქრებითო.

— ყველაზე საკვირველი ის არის, — დათავებდა ხოლმე ვაჭარი ქალი, — რომ ბავშვს არაფრისა ეშინია და ისე ესაუბრება ხოლმე გრაფს, თითქო მისი გულითადი მეგობარი იყოს. მსახურებს ძალიან ეშინოდათ, როცა გრაფმა ბრძანა, ბავში მარტო შამოუშვით ჩემ ოთახშიო, ეინ იცის, რას აპირებსო, ფიქრობდენ ტომსი და ჯონი გულის ფანცქალით, მაგრამ გრაფი ისე მოჰხიბლა შვენიერმა ვაჟმა, რომ ხმა ვეღარ ამოიღო და თვალიც კი ვეღარ მოაშორა.

ხიჯინის ამბავიც მალე გავრცელდა ხალხში; მღვდელმა თავის ცოლს უამბო, ამას მოსამსახურე გოგომ მოჰკრა ყური, გადასცა ყველას სამზარეულოში, იქიდან კი მთელ არე მარეს მოედდა; ხიჯინს მერე ფეხის გადადგმაც აღარ შეეძლო, ყველა გზაზე უზღებოდა და დაწვრილებით გამოჰკითხავდა ხოლმე თავგადასავალს. აღარც მოუტრავ ნეეიკს ჰქონდა მოსვენება, ხან-და-ხან, რომ ვეღარაფრით მოიშორებდა გარს შემოხვეულ ხალხს, ფაუნტელროის ხელ მოწერილს წერილსაც კი აჩვენებდა. აი, ამიტომაც მოხდა, რომ კვირას ეკლესია მთლათ გატენილი იყო ხალხით, ყველას ენატრებოდა, გრაფის პატარა მემკვიდრე თავის თვალით ენახა.

გრაფი საზოგადოთ საყდარში არ დაიარებოდა, მაგრამ დღეს გადაწყვიტა წასულიყო, უნდოდა პატარა ლორდთან ერთათ დაწახებოდა ყველას. საყდრის წინ, მოედანზე, მოეყარათ თავი ხალხს და მოუთმენლათ მოელოდენ: როდის გამოჩნდება გრაფ ღორინკორტის დიდებული ეტლიო.

— აი, ეს უთუოთ პატარა ლორდის დედა იქნება! — წამოიძახა ამ დროს ერთმა მოხუცმა ქალმა. ყველამ მოიხედა; ვიწრო ბილიკზე ჩქარი ნაბიჯით მოდიოდა ახალგაზდა, შავებში გამოწყობილი ქალი; პირბადე ახდილი ჰქონდა და ყველას შეეძლო დამტკბარიყო

მისი შეენიერი სახის და ხუჭუჭი თმის ყურებით. ის არავითარ ყურადღებას არ აქცევდა არაფის და დაფიქრებით მოდიოდა: თავის პატარა შეილზე, ცედრიკზე ფიქრობდა და სიხარულით იგონებდა, რა ყოჩაღათ იჯდა გუშინ პატარა ლორდი თავის პატარა ცხენზე. მოხუცი ქალი, რომელმაც პირველათ შენიშნა მომავალი ახალგაზდა დედა, მიუახლოვდა მას, დაუკრა თავი და პატარისცემით უთხრა: „ღმერთმა დაგლოცოსთა“. მის მაგალითს სხვებმაც მიჰბადეს, კაცებმა ქუდები მოიხადეს; ახალგაზდა ქვრივს შერცხვა, გაწითლდა, მაგრამ მაშინვე მიხვდა, როგორც გრაფის მემკვიდრის დედას, ისე მეგობრებიანო, იმანაც დაუკრა მიმზიდველი ღიმღით თავი ყველას და თავის ნაწი ხმით უპასუხა:—გმადლობთ, ძალიან მადლობელი ვარო. ამერიკელი ქალისთვის, რომელიც ყოველთვის ქალაქში ცხოვრობდა, ასეთი საერთო მიგებება და პატივისცემა მოულოდნელი და უჩვეულო ამბავი იყო. შევიდა თუ არა ეროლის ცოლი საყდარში, მაშინვე გამოჩნდა გრაფ დორინკორტის ეტლიც, რომელშიაც საუკეთესო ჯიშის ცხენები იყო შებმული.

— მოდიან! მოდიან! მობრძანდებიან!—გაისმა ხალხში.

ეტლი საყდართან გაჩერდა; მდიდრულათ ჩაცმული ტომსი გადმოხტა და ეტლის კარები გააღო; იქიდან გადმოხტა შავ ხავერდის ტანისამოსიანი მოხდენილი პატარა, ეჟი, რომელსაც ოქროს ფერი ხუჭუჭი თმა ლამაზათ ჰქონდა მხრებზე ჩამოფარცხნილი; ყველამ იმას მიაპყრო თვალები.

— გამოსახული მამა არის!—ამბობდნენ ისინი ვისაც კი კაპიტანი ეროლი ენახა.—აღამიანს ეგონება, თითონ კაპიტანი გაცოცხლებულაო!

ბავში ეტლთან გაჩერდა და ბაბუას ელოდა; გადმოვიდა თუ არა მოხუცი გრაფი, ბავშმა მაშინვე მხარი შეუშვირა და საყდარში შესვლას მოეხმარა. ყველამ მაშინვე იგრძნეს, რომ თუმცა გრაფ დორინკორტისა ყველას ეშინოდა და ყველა ერიდებოდა, მაგრამ პატარა ბავშს სრულიად არაფრისა არ ეშინოდა და მხოლოდ სიყვარულით და პატივისცემით ეკიდებოდა ბაბუას.

— კარგათ დამებჯინეთ, კარგათ!—ეუბნებოდა ბავშვი გრავს.—
შენედეთ, როგორ უხარია ყველას თქვენი ნახვა, როგორ გიყურე-
ბენ ყველანი!

— ქუდი მოიხადე, ფაუნტელროი, თავს გიკრავენ!—მიუბრუნ-
და გრაფი შვილი-შვილს.

— მე?—გაკვირვებით წამოიძახა ბავშვა, მოიხადა ქუდი და ხალხს
თავი დაუკრა.

— ღმერთმა დაგლოცოს, ღმერთმა გაგაბედნიეროს!—მოესმა
ცედრიკს.

— ძალიან მადლობელი ვარ, გმადლობთ!—უპასუხა ცედრიკმა
და ისევ მოიხადა თავის ხავერდის ქუდი.

ბაბუამ და შვილიშვილმა გაიარეს თითქმის მთელი ეკლესია და
მღვდელთან ახლოს, პატარა, განცალკევებულ ადგილს მოთავსდნენ,
სადაც დადგმული იყო წითელი ხავერდით მოფენილი სკამები, გრაფ
დორინკორტის ოჯახისათვის. ცედრიკმა მიიხედ-მოიხედა და ძალიან
გაეხარა, როდესაც საყდრის მეორე ბოლოს თავის დედა დაინახა;
ახალგაზდა ქალმა სიყვარულით გაუღიმა შორიდან. მალე პატარა
ლორდის ყურადღება ორმა ქვისაგან გამოქანდაკებულმა ადამიანმა
შეიპყრო; ისინი დაჩოქილი იყვნენ და ხელში ქვისგანვე გამო-
ქანდაკებული სამლოცველო წიგნები ეჭირათ; ქვეით, ქვაზე
რამდენიმე შეცდომით წარწერილი იყო:

— აქ განისვენებენ გვამნი არტურ ბევისა, პირველ გრაფ დო-
რინკორტისა და მეუღლისა მისისა, ალოისა გილდევარდისა.

— შეიძლება, რამე გკითხოთ?—ჩურჩულით მიუბრუნდა ბა-
ბუას პატარა ლორდი, რომელსაც ცნობის მოყვარეობა აღარ ასე-
ნებდა.

— რა გინდა გკითხო?

— ეინ არის აქ დამარხული?

— შენი წინაპრები. რომლებიც რამდენსამე ასი წლის წინეთ
დაიხუცენ.

— მეც იმათსავეთ შეცდომებით ვწერ! — შენიშნა ცედრიკმა და ქვას დააჩერდა.

როდესაც ეკლესიაში მუზიკა დაუკრეს, პატარა ლორდმა წამოიწია და შორიდან გაუცინა დედას; მას უყვარდა დედასთან ერთათ ლოცვების გალობა და დღესაც, როცა ხორომ გალობა დაიწყო, შეუერთდა მას და შეუთანხმა სხვების ხმებს თავისი წკრიალა ხმა. გრაფი დაფიქრებით მისჩერებოდა შეილიშვილს და თვალს არ აშორებდა მის უმანკო სახეს. ბავში გალობდა, ხელში ლოცვების წიგნაკი ეჭირა; მზის შუქ მფინავი სხივი მას თავს ევლებოდა და ოკროს ფრათ უელვარებდა მის ხუჭუჭ თმას; დედაც შორიდან შეილს მისჩერებოდა და გულში ღმერთს ევედრებოდა: შეილი გამიბედნიერე, ნუ დაკარგვინებ ახლანდელ გულ უბრყვილოვას და პატიოსნებას ღნუ დაღუპავ ჩემ პატარა ცედრიკს ამ მოულოდნელი სიმდიდრით და დიდებითო. ახალგაზდა დედის გულს რაღაცა შიში ეპარებოდა, მას თითონაც ვერ გამოერკვია, რის შიში იყო ეს. გუშინ ცედრიკი თითქმის მთელი დღე მასთან იყო; გამოთხოვების დროს დედა გადაეხეია და უთხრა: — ცედი, ცედი, ნეტავი უფრო ჭკვიანი და ნასწავლი ვიყო, რომ ბევრი რამ გასწავლო, ბევრი რამ გადმოვცე! ახლა კი ამას გეუბნები: კეთილი და მტკიცე ხასიათისა იყავი, ყოველთვის მართალი ილაპარაკე — და მაშინ ცუდს არას ჩაიდენ, არავის არაფერს აწყენინებ, და შეიძლება, ზოგიერთმა ღმერთს მაღლი გადაუხადოს, ამ ჩემი პატარა ვაჟის დაბადების გულისათვის. ძალიან დიდი ბედნიერებაა, ცედი, როცა ადამიანს შეუძლია, მცირე სარგებლობა მაინც მოუტანოს სხვებს, თუგინდ ძალიან მცირეც იყოს ეს სარგებლობა.

პატარა ლორდა ეს სიტყვები ბაბუას გადასცა.

— მაშინვე თქვენ გამახსენდით, და ეუთხარი „ძვირფასს“, რამდენი სარგებლობა მოგაქვს სხვისთვის! დაათვა პატარა ვაჟმა. — ისიც ეუთხარი, რომ გავიზრდები, მეც იმისთანა გამოვალთქო.

— მერე რა გიპასუხა! — სწრაფათ ჰკითხა დორინკორტმა.

— ასე მითხრა, მართალი ხარო; ყოველთვის ყველაფერი კარგი უნდა გამონახო ადამიანში და ეცადო, სიკეთეს მიჰბადო.

იქნება ახლა, როდესაც ეკლესიაში, წითელ ხავერდიან სკამზე იჯდა, გრაფ დორინკორტს სწორეთ ეს სიტყვები აგონდებოდა; მან რამდენჯერმე გაჰხედა თავის რძალს, გაჰხედა იმ ქალის შევნიერ სახეს, რომელიც ისე უყვარდა ცედრიკს, იმ ქალის თაფლის ფერ თვალებს, რომელიც ისე ჰგავდა მის გვერდში მდგომ თმა ხუჭუჭა ბავშსს...

ძნელი მისახვედრი იყო, რა გრძნობები ტრიალებდნ ამ დილას მოხუცი გრაფის გაქცევებულ გულში.

წირვა გათავდა; ხალხი მოედანზე გამოვიდა და გრაფის და მისი შეილიშვილის გამოსვლას ელოდა. გამოვიდნ თუ არა ესენი, მათ შუა ხნის, ავთმყოფი სახის გლეხი მიღახლოვდა.

— აა! ხიჯინს, შენა ხარ!—უთხრა გრაფმა.

პატარა ლორდმა სწრაფათ შეხედა ხიჯინსს.

— ოო!—წამოიძახა მან,—მაშ ეს არის მისტერ ხიჯინსი?

— ჰო!—ცივათ მიუგო გრაფმა.—უთუოთ თავის მიწის ახალი პატრონის ნახვა მოისურვა.

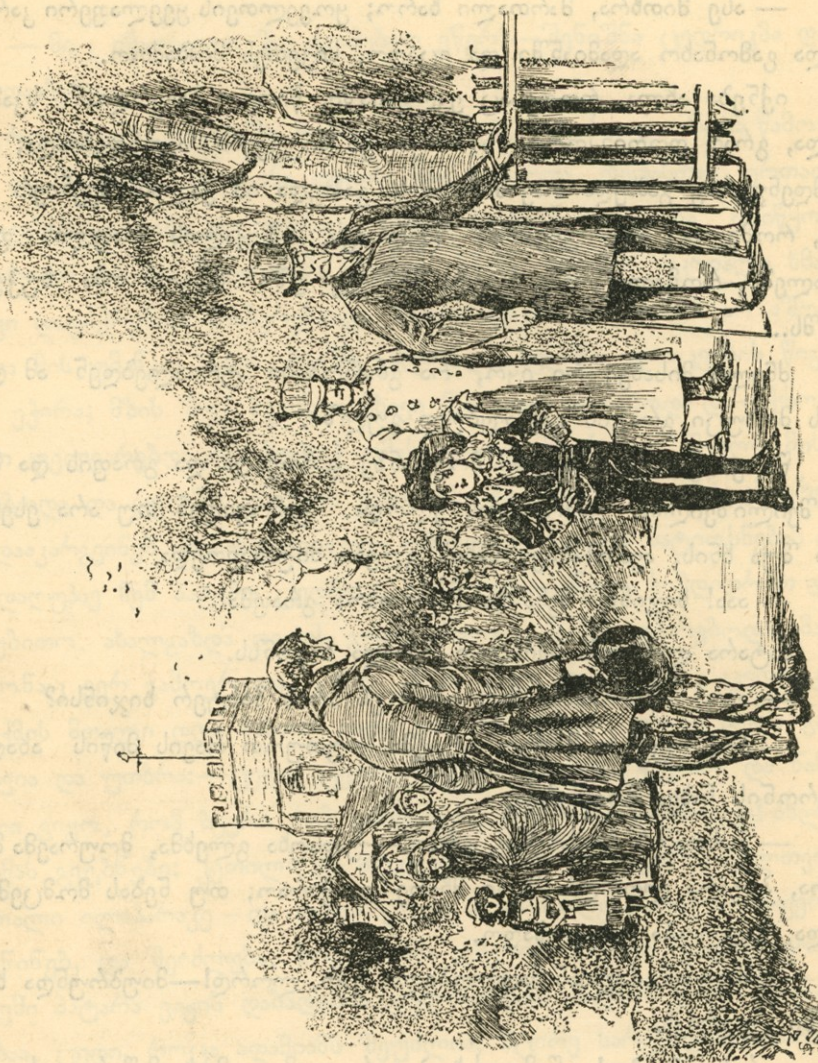
— მართალს ბრძანებთ, გრაფ!—უპასუხა გლეხმა, მოუჩვენა მითხრა, პატარა ლორდმა შენი მხარე დაიჭირაო; თუ ნებას მომცემთ, მინდა, მადლობა გადაეუხადო.

— ძალიან, ძალიან მადლობელი ვარ, ლორდ!—მიუბრუნდა ხიჯინსი ცედრიკს.

— რას ამბობთ!—წამოიძახა პატარა ეაქმა.—მე ხომ წერილის დაწერის მეტი არა გამიკეთებია! თქვენი მხარე ბაბუამ დაიჭირა, ხომ იცით, რა კეთილია! როგორ არის თქვენი ცოლი?

— მე... ის... ჩემი ცოლი ახლა უკეთ არის!—მიუგო გლეხმა, —მწუხარება ჰკლავდა, ახლა დამშვიდდა და კიდევ გამოკეთდა.

— ძალიან მიხარია, თუ აგრეა.—თქვა პატარა ლორდმა.—ბა-

ბუას ძალიან ეცოდებოდა თქვენი შეილები, მეც მეცოდებოდა. ბა-
 ბუასაც ჰყავდა შეილები, მეც მისი შეილის შეილი ვარ.

ხიჯინსმა აღარ იცოდა, რა ექნა, გრაფის შეხედვისაც კი რცხ-
 ევნიოდა; ყველამ კარგათ იცოდა, რომ გრაფს ბავშვები ჭირისავით
 ეჯავერებოდა. უწინ, როცა რომელიმე მისი შეილი ავთ გახდებოდა,
 ის მაშინვე ქალაქში წაჲიდოდა ხოლმე, გამღლები და ექიმები მაწუ-
 ხებენო.

თვით გრავსაც კი გაუყვირდა, ეს როგორ მოხდა, რომ ხიჯინ-
სის შეილებზე ეწუხდით.

— აი, ხედავთ, ხიჯინს! — მწარე ღიმილით თქვა მან. — ფაუნ-
ტელროის მეტმა ვერაინ ვერ მიცანით! როცა ჩემზე რამე სიკეთის
გაგება მოგინდებათ, ჩემ შეილიშვილს მიჰმართეთ. აბა, წაეიდეთ,
ფაუნტელროი!

პატარა ვაჟი უცებ შეხტა ეტლში და ეტლი გაგოგმანდა. თით-
ქმის სახლამდის გრაფი რაღაც სხვა ნაირი ღიმილით იღიმებოდა.

VIII.

ტხენზე ჯდომის სწავლება.

დრო გადიოდა და გრაფ დორინკორტი უფრო და უფრო ხში-
რათ იღიმებოდა. ამ გვართ, რაც უფრო უახლოვდებოდა თავის შეი-
ლიშვილს, მით უფრო მიჰზიდევლი ხდებოდა ეს ღიმილი. სამოცდა
ათი წელიწადი მას მხოლოდ სხვა-და-სხვა სიამოვნებაში გაეტარები-
ნა, ახლა კა მსახურის გაწყრომის მეტი სხვა გასართობი არა ჰქონ-
და რა, გრაფი ჭკვიანი იყო; კარგათ ჰხედავდა, რომ მსახურებსაც და
სტუმრებსაც, რომლებიც ძალიან იშვიათათ დაიარებოდნენ მასთან, არ
უყვარდათ და კიდევ ეჯავრებოდათ ის. მასაც ყველაფერი მოწყინ-
და, სიბერის გამო ძალ-ღონეც დაეკარგა, ჩაიკეტა დორინკორტის
სასახლეში, აღარსად დადიოდა და გაზეთების და წიგნების კითხვის
მეტი სხვა საქმე აღარა ჰქონდა რა; მაგრამ მთელი დღე კითხვა ხომ
არ შეიძლება! ხშირათ მოეკიდებოდა ხოლმე მას მოწყენილობა
და სევდა; დღე და ღამე უბოლოოთ ეჩვენებოდა, დღითი-დღე უფ-
რო და უფრო ავი და სასტიკი ხდებოდა.

აი, სწორეთ ამ დროს გაჩნდა მის გვერდში პატარა შეილიშვი-
ლი, და ბავშვის საბედნიეროთ, ბაბუა მაშინვე მიხვდა, შემოიძლია ამის-
თანა მემკვიდრით ვიამაყოფო. შეიძლება, ცუდრიკი რომ ისე ლამაზი

არ ყოფილიყო, გრაფს შესძულებოდა, მაგრამ როცა ბავში ნახა, გრაფმა გადაწყვიტა, ასე ლამაზი და უშიშარი იმიტომ არის, რომ ძარღვებში ღორინკორტების სისხლი უდგასო და გული მაშინვე გაეხსნა. მერე, როცა ხედავდა, რა კარგი გაზრდილი იყო პატარა ბავში, რა მართალი, გულახდილი, კეთილი და მოწყალე — შეუმჩნევლათ, სულ უფრო და უფრო მეტ ადგილს იჭერდა შვილიშვილი მის გულში და მალე სრულებითაც გამეფდა იქ.

როდესაც ცედრიკი პირველათ შეჯდა ცხენზე, გრაფი ისე კმაყოფილი დარჩა, რომ ქარებიც კი დაეიწყა. ის წიგნთ საცავის ოთახის ფანჯარასთან ჩადა და უყურებდა, როგორ მოიყვანა მეჯინიბემ პატარა ლამაზი ცხენი. იმას ეგონა, ბავშვს შეეშინდება, შეკრთებაო, მაგრამ ფაუნტეროის მხოლოდ სიხარული და აღელვება ეტყობოდა, სხვა არაფერი. მეჯინიბემ რამდენჯერმე წინ და უკან გაატარა ცხენი გრაფის ფანჯრის წინ, მაგრამ ცედრიკი ამითი არ დაკმაყოფილდა.

— ბაბუა, არ შეიძლება მარტო ვიარო და ცოტა უფრო ჩქარა? — დაუყვარა მან გრაფს.

— მერე დარწმუნებული ხარ, რომ არ ჩამოვარდები?

— ვეცდები, ვშინჯავ!

გრაფმა მეჯინიბეს ანიშნა, ცხენზე შეეჯექიო; ისიც თავის დიდ ცხენს მოახტა ზურგზე და ცედრიკის პატარა ცხენს ადვირში მოჰკიდა ხელი.

— ახლა გაათხარეკეთ! — დაიძახა გრაფმა.

არც ისე ადვილი იყო თოხარეკი, როგორც პატარა ლორდს ეგონა.

— ძა-ლი-ან მა-ჯან-ჯლა-ლებს! — ძლივს თქვა ცედრიკმა. თქვენც ასე ხართ?

— არა, ლორდ! — გაცინა მეჯინიბემ. — ცოტა ხანს იქით თქვენც მიეჩევიეთ. უზანგებს დაენდეთ და ცოტა წამოდექით.

— წა-მომ-დგა-რი ვარ!

პატარა ლორდი მართლაც ძალიან ხტოდა უნაგირზე; სახე მთლათ
გაუწითლდა, სულის ძლიეს-ლა ითქვამდა, მაგრამ ჩამოეარდნით მაინც
არ ჩამოეარდნილა და ცდილობდა, რამდენათაც შეეძლო, უნაგირზე

სწორეთ მჯდარიყო. გრაფი ფანჯრიდან თვალყურს ადევნებდა. მხედრები ხეებში მიიმალენ, მერე ისევ დაბრუნდნენ. ფაუნტელროი უქუდოთ იყო, ლოყებზე ალმური ასდიოდა, ტუჩები მოეკუმა, მაგრამ ცხენი მაინც თოხარიკით მოჰყავდა.

— შენი ქუდი სად-ლა არის? — ჰკითხა ბაბუამ.

მეჯინებემ თავისი მოიხადა და მხიარულათ უპასუხა:

— გადაუვარდა, გრაფ, და ლორდმა ნება არ მომცა, რომ ამელო.

— შეეშინდა? — ცივით ჰკითხა გრაფმა.

— არა, ბატონო, სრულებით არ ეშინია. ბევრ პატარებს ეასწავლიდი ცხენზე ჯდომას, მაგრამ ჯერ ამისთანა არ მინახავს!

— დაილაღე? — ჰკითხა გრაფმა შეილიშვილს. — ჩამოხტომა გინდა?

— ცოტათი დავილაღე და კიდევ მაჯანჯღალებს! — გულახდილათ მიუგო პატარა ეაქმა, — მაგრამ ჩამოხტომა მაინც არ მინდა. უნდა ვისწავლო ცხენზე ჯდომა. ცოტას დავისვენებ და ქუდის მოსატანათ წავალ.

ცედრიკმა არც კი იცოდა, როგორ იგებდა ამ სიტყვებით გრაფის გულს! როდესაც ბავში ისევ თოხარიკით გაემართა ქუდის საძებნელათ, გრაფის ფერმკრთალ სახეს ეარდის ფერმა გადაჰკრა, მისმა თვალებმა სიხარულით იელღეს სქელ წარბებს ქვეშიდან, ის თითონაც არ მოელოდა, თუ ასე იამებოდა შეილიშვილის ყოჩაღობა. ის მოუთმენლათ მოელოდა, როდის გამოჩნდებოდა მხედრებიო; აი, ცხენების ფეხის ხმა მოისმა და ფაუნტელროიც გამოჩნდა; ის ისევ უქუდოთ იყო, მისი ქუდა მეჯინიბეს ეჭირა; ბავში კიდევ უფრო აწითლებულიყო, თმა მთლათ ერთიანათ გაწეწოდა.

— აი, ბაბუა! — შორიდანვე ყვიროდა ის. — კიდევაც გავაქენე ცხენი და არ გადმოვარდნილვარ!

ამ დღიდან პატარა ცხენი, ცედრიკი და მეჯინიბე ძალიან დამეგობრდნენ; ისე დღე არ გაივლიდა, რომ ისინი სასეირნოთ არ წასულიყვნენ; გლეხების ბავშვები გამოირბნდნენ ხოლმე თავის ქოხებიდან და ალტაცებით მიჩერებოდნენ უშიშარ პატარა მხედარს, რომელიც ისე გამართული იჯდა ცხენზე. პატარა ლორდი ყოველთვის ქუდს მოიხდიდა ხოლმე და „გამარჯობაო!“ მეგობრულათ უძახოდა ბავშვებს; ხან-და-ხან კიდევ გაჩერებდა ცხენს და ესაუბრებოდა. მე-

ჯინიბემ უამბო მსახურებს, ერთხელ ლორდი სოფლის სასწავლებელთან გაჩერდა, ჩამოვიდა ცხენიდან და მოითხოვა, ჩემ მაგიერ ეს კოჭლი ბავში შევჯდესო.

— ეუთხარი, ჩემ ცხენზე მაინც შევსვით მეთქი, — ამბობდა მე-ჯინიბე, — მაგრამ არასფრით არა ჰქნა, ასე თქვა: შენიც ხენი მაღალია ზე ბავში გადმოვარდებოა; ის კოჭლია, მე კი არა. მე ფეხითაც წამოვალაო, სულ ამას გაიძახოდა. რალა გაეწყობოდა, შეესვი კოჭლი ბავში; ლორდი კი მის გვერდში მოდიოდა; ჩაიყო ხელები ჯიბეებში, გადაიწია ქუდი უკან და ისე მხიარულათ მიდიოდა, თითქო რამე კარგი საჩუქარი მიეღოს. როცა კოჭლის სახლს მიეუახლოვდით, მისი დედა გამოგვევება, ლორდმა ქუდი მოიხადა და უთხრა: — თქვენ შეილს ფეხი ტკივა; ბაბუას ეტყევი და მხარში შესადგმელ ჯოხებს აჩუქებ-სო.“ წარმოიდგინეთ ახლა იმ ქალის გაკვირვება! მეც კინალამ დამ-ბლა დამესა!

როცა გრაფმა ეს ამბავი გაიგო, გაიცინა, გაამეორებინა ისევ ყველაფერი შეილიშვილს და ისევ გაიცინა. რამდენსამე დღეს შემდეგ გრაფის ეტლი კოჭლის ქოხის წინ გაჩერდა; ფაუნტელროი ცქციტათ გადმოხტა იქიდან, მიუტანა კოჭლის დედას ორი პატარა, ლამაზი, მხარში შესადგმელი ჯოხი და უთხრა:

— ბაბუამ მოგიკითხათ და ეს გამოუგზავნა თქვენ შეილს. იმე-დია, ახლა უკეთ არის.

როცა ეტლში ჯდებოდა, ცედრიკი გრაფს მიუბრუნდა:

— თქვენ მოკითხვა არ დაგებარებიათ, ბაბუა, მაგრამ უთუოთ დაგავიწყდათ და მე მაინც გადავეცი.

გრაფმა გაიღიმა და არა უპასუხა რა.

გრაფი და ცედრიკი დღითი დღე უფრო და უფრო მეკობრდე-ბოდნენ; ცედრიკს ყოველივე სურვილი უსრულდებოდა. როგორც კი რამეს ინატრებდა, მაშინვე გრაფი აჩუქებდა; შეიძლება ამას სულ წახედინა და გაეუუქებინა ბავში, დედა რომ იქვე ახლოს არ ჰყოლო-და; მასთან საუბარს შედეგ ბავში ყოველთვის დაფიქრებული ბრუნ-

დებოდა სასახლეში. მხოლოდ ერთი რამ აკვირებდა და აწუხებდა პატარა ლორდს: ბაბუა და დედა მისი არაოდეს არ ხედავდნენ ერთმანეთს; როცა ბაბუა კორტლოჯამდის მიიყვანდა, ეტლიდან არაოდეს არ გადმოვიდოდა, ეკლესიაშიაც მარტო ბავში მიდიოდა თავის დედასთან, გრაფი ყოველთვის შორს დადგებოდა ხოლმე: მაგიერათ სასახლიდან ყოველთვის უგზავნიდნენ ახალგაზდა ქალს საუკეთესო ხილს.

და ყვევლებს. ყველაზე უფრო ცედრიკი გრაფის შემდეგმა მოქმედებამ ასიამოვნა: ერთ კვირას შემდეგ მას აქეთ, რაც ქალბატონი ეროლი საყდარში ფეხით მივიდა, ცედრიკი მასთან წასასვლელათ ემზადებოდა და როცა აივანზე გამოვიდა, დაინახა, რომ დიდი ეტლის მაგიერათ მას ელოდა პატარა, შვენიერი და სუბუქი ეტლი, რომელშიაც ოქროსფერი ცხენი იყო შემშული.

— ეს დედაშენისთვის საჩუქარია! — უთხრა გრაფმა. ფეხით არ უნდა იაროს, ეტლი მისთვის მიუცელებელი საჭიროა. ეს მეჯინებეც კორტლოჯში დარჩება ცხენის მოსაყვლელათ. გახსოვდეს, რომ ამ ეტლს შენ აჩუქებ დედაშენს.

ალტაცებულმა ცედრიკმა მადლობის თქმაც ვეღარ მოახერხა. კორტლოჯში ის სწრაფათ გადმოხტა ეტლიდან და მივარდა დედას, რომელიც ბაღში ვარდებს ჰკრეფდა.

— ძვირფასო! — შორიდანვე უძახოდა ის. — შენია, შენი ეს ეტლი! ბაბუამ თქვა, რომ ეს მე უნდა გაჩუქო, შენი საკუთრება იქნება, საცა გინდა, იქ შეგიძლია წახვიდე მაგითი!

ქალბატონ ეროლს არაფრათ იამა გრაფისაგან საჩუქრის მიღება, მაგრამ როგორ უნდა ეწყენინებინა შეილისათვის? მისი თხოვნით, ის ვარდების თაიგულით ხელში ჩაჯდა მასთან ერთათ ეტლში და დედა-შვილი დიდხანს დასვირნობდნენ. ბავში უამბობდა ბაბუას კეთილგულობაზე; ახალგაზდა ქალი ილიმებოდა და უხაროდა, ცედრიკი რომ ბაბუაში კარგის მეტს არას ხედავდა.

მეორე დღეს პატარა ლორდი თავის მეგობარ გოზს წერილს სწერდა; დიდი ხნის შრომა დაჭირდა პატარა ცედრიკს; ჯერ შავათ დაწერა, მერე სუფთათ გადაწერა და ბაბუას მიუტანა გასასწორებლათ.

— თუ შეცდომებს ნახეთ, ისევ გადაწერ! — უთხრა მან.

რასაკვირველია, შეცდომები ბევრი იყო; ამას გარდა არსად არ ჩნდა არც ერთი წერტილი, ან მძიმე; ჩვენ კი აქ უშეცდომოთ მოგვყავს ის დაწერილი:

„ძვირფასო მისტერ გოზს! გწერთ მისთვის, რომ გამოგიცხადოთ,

-- მე იმას ვერ ვიცნობ! — ცივად უპასუხა გრაფმა.

— ვიცი, და მეც ვგ მაკვირვებს! — მწუხარეთ თქვა პატარა ლორდმა. — „ძვირფასმა“ მითხრა, ნუ ჩააცივდები გრაფს ამის მიზეზის გასაგებათო, და მეც არ გკითხავეთ ხოლმე... მაგრამ ხშირათ ეფიქრობ და ვერ მიემხედარეარ. მაინც არ გკითხავეთ. როცა ძალიან მომწყინდება ხოლმე უიმისოთ, მივალ ხოლმე სალამოს ჩემ ფანჯარასთან და კორტლოჯისკენ ვიყურები; როგორც კი დაბნელდება ხოლმე, „ძვირფასი“ სანთელს დვამს თავის ფანჯარაზე, მე დავინახავ ხოლმე სინათლეს და მესმის, ის რასაც ნიშნავს.

— რას ნიშნავს? — დაეკითხა გრაფი.

— ეს ნიშნავს იმას, რომ „ძვირფასი“ მეუბნება იქიდან: „ნახვამდის! ღმერთმა დაგიფაროს, ტკბილათ იძინეო.“ ყოველ სალამოს ამას მეუბნებოდა ხოლმე, დილას კი ყოველთვის ასე მეტყოდა: „ღმერთმა მთელი დღე ბედნიერათ გაგატარებინოსო და დაგიფაროსო“. და ღმერთიც მიფარავდა...

— მაგაში იჭვი არ არის! — ცივად დაეთანხმა გრაფი. მან მოლუშა წარბები და ისეთი დაკვირვებით მიაჩერდა პატარა ლორდს, რომ ბავშვმა ვერ გაიგო, რას ნიშნავდა ამ ნაირი ყურება.

ჟ—კო.

(შეხვეტი იქნება)

რომ ჩემი ბაბუა საუკეთესო კაცია მთელ ქვეყანაზე და ის, რაც თქვენ გაგიგონიათ გრაფებზე—სულ ტყუილია; ბაბუა გრაფია, მაგრამ არც ავია, არც დიდგული და მე მინდა, რომ თქვენ ერთმანეთს გაეცნოთ. ფეხში ქარები აქვს, მაგრამ მოთმინებით იტანს ტკივილებს. მე ყოველ დღე უფრო და უფრო მიყვარს ბაბუა; მან ყველაფერი იცის და ყველაფერზე ლაპარაკი შეუძლია. მე პატარა ცხენი მაჩუქა, დედას შეენიერი ეტლი. მე სამი ოთახი მაქვს და იმდენი სათამაშოები, რომ თქვენ გაგიკვარდებათ. მე ვიცი, სასახლე ძალიან მოგეწონებათ, წალკოტი კი იმხელაა, რომ შიგ გზის დაკარგვა შეიძლება. ბაბუა ძალიან მდიდარია, მაგრამ ამაყი სულ არ არის, თქვენ კი გგონიათ, რომ ყველა გრაფები ამაყები არიან! აქ ძალიან ზრდილობიანი ხალხია, კაცები სულ თავს გვიკრავენ, ქალები სულ გელოცავენ. მე ცხენზე ჯდომა დავისწავლე, ჯერ ძალიან ეხტოდი უნაგირზე, ახლა კი ცოტა მივეჩვიე. ბაბუამ ბინა დაუთმო ერთ ლარიბ კაცს, რომელსაც ფულის შემოტანა არ შეეძლო. მელონმა კი საკმელი და ტანსაცმელი წაუღო მის შეილებს. მხოლოდ ძალიან მწყინს, რომ „ძვირუასი“ ჩვენთან სასახლეში არ დგას, როცა ამაზე არ ეფიქრობ მაშინ მხიარულათ ვარ. წერალა მომწერეთ; მე ძალიან მინდა თქვენი ნახვა.

თქვენი ძველი მეგობარი

ცეცრიკ ერეკლი

R. S. სასახლეს ქვეშ სატუსალო არ არის და არავინ არ იტანჯება.

R. S. ბაბუა ისეთი კარგი და კეთილი გრაფია, რომ ხან-და-ხან თქვენ თავს მაგონებს*.

— ძალიან მოგწყინდება ხოლმე უდებოთ?—ჰკითხა გრაფმა, როდესაც წერილის კითხვა გაათავა.

— ძალიან!—მიუგო ბავშვმა,—სულ იმაზე ეფიქრობ ხოლმე...

ცეცრიკი მიუახლოვდა ბაბუას, დაადგა ხელი მუხლზე, შეხედა პირდაპირ თვალებში და ჰკითხა.

— თქვენ კი არ მოგწყინდებათ ხოლმე უიმისოთ?

გველეხის აზგაპი.

(თარგმანი)

ცეილონის კუნძულზე ვცხოვრებდით, ამ-
ბობს ერთი ინგლისელი: „ჩემი ფანჯრების
წინ თვალგადუწვდენელ სივრცეზე გადაშლილ-
იყო უშველებელი ტყე, ახლოს ჰატარა გორაკი-
მოჩანდა, რომელსედაცოთხი დიდი ბზის ხე იდგა-
სშირათ ვუცქერდი ლერწამივით ამარ-
თულ ბზებს, ლამაზათ გაწეობილის ფო-
თლებით და მათი მსერით ვტკებობდი. ერთხელ დილით
ადრე გამოვიღვიძე, გავეხედე ბზებს და შევაძმინე, რომ
ერთი ბზის უშველებელი ტოტი ინძრეოდა, ქანაობდა, და-
იხნიკებოდა მიწამდის და პერე ისევ მადლა ადიოდა და
სშირ ფოთლებში იმალებოდა. ჭაერში სიწენარე იყო,
სიოც კი აღარ შემოჭქროდა ღია ფანჯარაში... ვერ გა-
მოძერგვია, რა უნდა ეოფილიყო იმ ხეზე. ამ დროს შე-
მოვიდა ჩემთან ერთი ცეილონელი. მე მივუთითე ტოტზე
და ვკითხე: რა უნდა იევეს მეთქი. ცეილონელი გაფითრ-
და და შეშინებული კინაღამ წაიქცა. — „ჩქარა, ჩქარა მი-

სურეთ ფანჯრები, მითხრა იმან; მისურეთ, მიჰკეტეთ კარები და უეზრულეთ, ფთხილათ იუზვით, ეკ ტოტი კი არა, — დიდი გველია. ახლა მზეზე თამაშობს, ხის ფოთლებში მალავს უეზარს, დილის წმინდა სიგრილთ ტეპება და დედამიწაზე საჭმლის საშოვნელათ ჩამოდის“. ის მართლს ამბობდა; რამდენსამე წამს შემდეგ მე თვითონ დავინახე, რომ გველმა რაღაცა ზატარა ცხოველი დაიჭირა, აიტანა ჰაერში და თავის მსხვერპლით ბზის შტოებში ჩაიმაღლა. ცეილონელს გველებზე გამოკითხვა დავუწეე და შევიტეე, რომ ისინი უფრო უდაბურ ტყეებში, ხეებზე ცხოვრობენ, იქიდან დაეცემიან ახლო მიმავალს კაცს ან სხვა ცხოველს და ცოცხალსავე შეჭჭამენ.

თორმეტმა კაცმა მოვიყარეთ თავი, შევიარბადით, შეგსხედით ცხენებზე და ხშირ ბუჩქნარიდან გველს ვუახლოვდებოდით.

თოფის სასროლზე რომ მივუახლოვდით, დავუწეეთ თვალიერება და შიშმა აგვიტანა. გველი საშინელი დიდი რამ იყო. თვითონ ცეილონელები გვეუბნებოდნენ, რომ ჩვენ დღეში მაგოდენა გველი არ გვინახავსო. კაცზე მსხვილი იყო და სისქესთან შედარებით საშინელი გრძელი: ბოლოთი მადლა მსხვილ ტოტს შემოჭხეოდა, თავს დედამიწაზე დააცოცებდა. მის სიმაღლეს განცვიფრებაში მოგვაყვდით: ერთს წამს ათას ნაირათ დაიკლავს-დაიხვლანჯებოდა, ათასჯერ მიბრუნდ-მობრუნდებოდა, სწრაფათ მიწა-

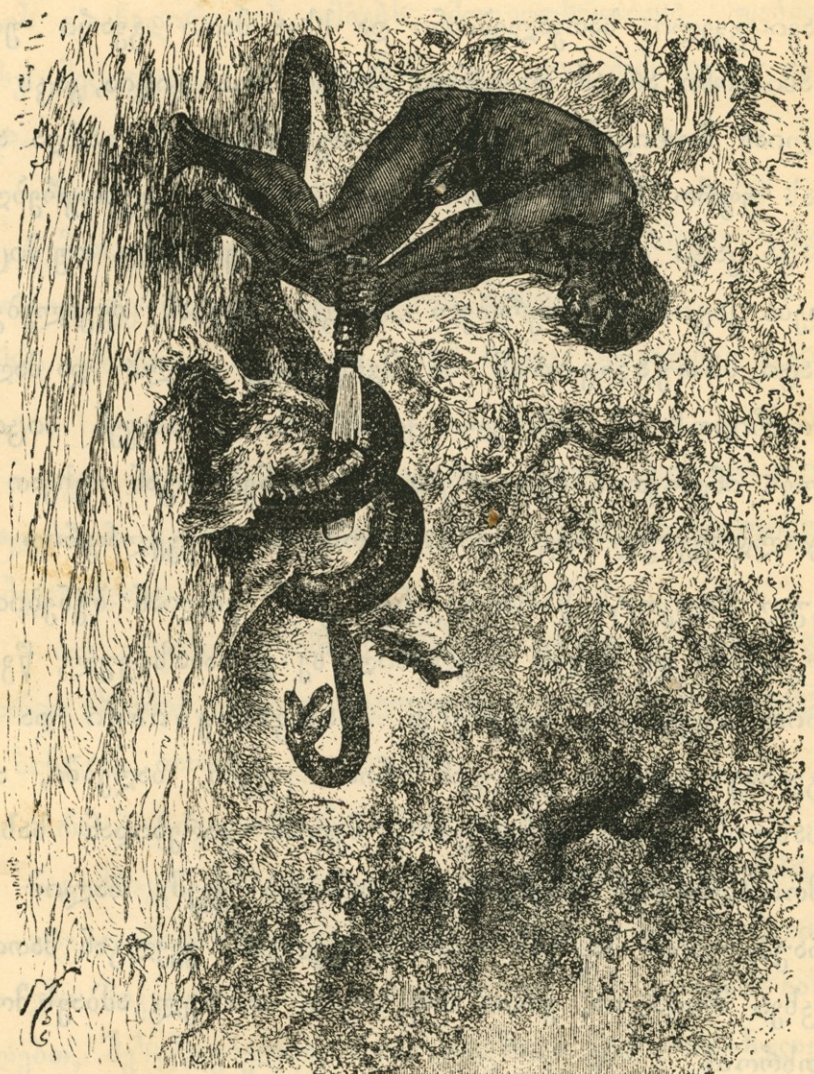
ზე ჩამოეშვებოდა, მოეხვეოდა ბოლოთი სის ძირს, გაი-
 ჭიმებოდა ბალახსე და შემდეგ ერთი თვალის დასამსამება-
 ზე ისევ სესე შესტებოდა და ტოტებში და ფოთლებში
 ჩაიმალებოდა. ესე ერთობოდა ბოა და თვითონვე შეჭხა-
 როდა თავის ძალას და სიძარდეს; ერთ ხანს შეიკუმშა,
 დაეხვია წინანდელზე უფრო ძრიელ და სწრაფათ და გა-
 უნძრევლათ გაინაბა შტოებ შუა. ჩვენ მაშინვე მივხვდით
 ეს რასაც მოასწავებდა. ჰატარა ძელა მოცუნცულეობა სის
 ქვეშ; გველი დაეცა ზევიდან შავარდენივით და რამდენსამე
 წუთს შემდეგ კიდევ გაათავა. ჩვენ, შემდეგ დავინახეთ, რომ
 ის დამშვიდებული დაწოლილიყო მიწაზე, მოჭხვეოდა ბო-
 ლოთი სის ძირს და ლოკავდა თავის შავი, განიერი ენით
 საწყალი ნადირის სორცსა და ძვლებს. გველის თამაშო-
 ბის და საზარელი ნადირობის ცქერით, რომ გული ვი-
 ჯერეთ, გადავწვიტეთ ვეელას ერთათ თოფები გვესრო-
 ლა. თოფებმა იგრიბლეს, მაგრამ გველმა თავისუფლათ მიი-
 ღო თავი. ალბათ ჩვენ სწორეთ ვერ ვესროლეთ, ეს ცხადი
 იყო რომ ვერც ერთმა ჩვენგანმა ვერ მოარტყა; გველი
 ისევ წენარათ მიწაზე იწვა და ეურსაც არ იბერტუავდა.
 კაი ხანმა გაიარა, სანამ ჩვენ მოვემზადებოდით, ვუცქერო-
 დით შორიდან და რჩევაში ვიუავით, რომელი მხრიდან
 ჯობს სროლაო.

სადამომატ მოაწია. ჩვენ სახლში დაბრუნება გადავ-
 წვიტეთ, გვინდოდა მოგვეკროვებინა სხვებიც და ისე

დაცემოდით ამ საშიშარ ცხოველს. ცეილონელებმა და-
გვარწმუნეს, რომ გველი თუ ამოირჩევს რომელსაჲ სეს,
მაღე თავს არ დაანებებსო. მეორე დღეს დილით ადრე,
გუშინდელზე უფრო ბევრნი, მივედით ისევ იმ ბუჩქებთან.
გველი იმ ადგილს არ მოჰპოვებოდა; ეტეობოდა შიმ-
შილს შეეწუსებინა. მაღე ვისილეთ საოცარი და საშიშ-
რი სურათი. ხის ახლოს ვეფხი მიდიოდა, კაი ძროხის
ტოლა იქნებოდა. ერთ თვალის დასამხამებაზე ხის ტო-
ტებმა ნძრევა და შრიბლი დაიწყეს, ისარივით გამოექანა
იქიდან გველი, დაეცა ვეფხის კავაზე და კაცის თავის
ოდენა სორცი კი ამოაგლიჯა, გაცოფებულმა ვეფხმა ღრია-
ლი მორთო; სტოდა, გარბოდა და თან ზურგით მტერს
მთარბეკინებდა. მაგრამ ბოა სამჯერ თუ ოთხჯერ მაგრათ
გარს შემოესვია და ისე მაგრათ გაუჭირა, რომ ვეფხი დედამიწა-
ზე დასცა. მერე მისწვდა თავს, გაადორც კი შეემლო თა-
ვისი ჰირი, ჩაიდო ვეფხის თავი და მტერევა-გლეჯა დაუ-
წო. ვეფხი ვითომ კიდევ შეებრძოლა, დაიწყო აქეთ-იქით
წევეტება და საშინლათ ღრიალებდა გველის ჰირში. დიდ-
ხანს იბრძოდენ. ხან მოიკრეფდა ვეფხი ძალას, გასწორ-
დებოდა და რამდენსაჲ ნაბიჯს წინ წადგამდა სოლმე,
ხან კი გაქანჩული დაეცემოდა მიწაზე და ბორკავდა; ბო-
ლოს ძალა გამოეღია და ცოცხალ მკვდარი-ღა ეკდო
მირს. გველს ვეფხის გვერდების და ძვლების მიღეწ-მო-
ლეწა უნდოდა და უწინდელზე უფრო ძრიელ მოუჭირა

საწყალს; ძვლებმა დაიტკაცუნეს, მაგრამ კიდევ მაგრათ იუვენ. მაშინ გველი გადმოხტა ზურგიდან, შემოახვია ბოლო კისერზე და თუძცა კი სიძნელით, მაგრამ მანც გაითრია ხისკენ, შემოესვია გარს და ისევ დაუწყო სრესა და მტვრევა ვეფხის ძვალს და რბილს. მიაღწია თავის მიზანს, ახლა თავიც უნდოდა დაერბილებინა, მაგრამ ვერ შესძლო და დასასვენებლათ ხეზე ავიდა. მესამე დღეს დავინახეთ, რომ ვეფხის მაგივრათ ცარიელი ლეშიდა ეგდო; გველი იქვე ახლოს მოსწოლოდა, სრესდა და დაუდეჭავათ ჭელაზავდა. საღამომდის ვეფხის სისხლის, ტუავის ნაგლეჯების და ზოგიერთი ძვლების მეტი აღარა იუორა. მეოთხე დღეს დილით ისევ გველის საუურებლათ წავედით, უკან ბევრი ცვილონელი ქალები და ბავშვები გამოგვევენ. ისინი მოეჩქარებოდნენ სიცილით და ხუმრობით, თითქოს ჯვარობას მიდიანო, ხელში დანები, ცულები და სხვა-და-სხვა იარაღი, ჭურჭელი ეჭირათ. ცვილონელები ამბობდნენ, რომ გამაძღარი გველი საშიში არ არისო, და მართლა ასე იყო, ჩვენ მიუუახლოვდით გველს; არც გაქცევა, არც თავის დაცვა აღარ შეეძლო. ხეზე ასვლა უნდოდა, ერთხელ ორჯელ გაინძრა, მაგრამ მძიმე მორგვივით ისევ მიწაზე დაეცა. დაჭკარვა თავისი სიძარდე. მოძრაობა მისი ეხლა იყო ნელი, ღონე გამოლეოდა; თვალებიდა უპრიალებდა საშიშრათ, თითქოს ცეცხლს აფრქევდნენ. ზირი დიდათ გაეღო, გარკანებულ ენას ჭეოფდა

ფილაჩი სთავაქ ოსაჲ სფაღ

და აცანცარებდა. კაცს ეკონებოდა, რომ მას ფარათ და
 ხმაღათ ენაღა დარჩენია და ამით უნდა თავი დაიცვასო.
 ცეილონელები ევირილით ეცნენ; დაასხდენ ზევიდან, აკუ-
 წეს ნაჭერ ნაჭერ, მოხარშეს და ნადიმობა გამართესო“.
 ბოა საშიშია თავისი დიდი ღონით, მაგრამ მკრკვი-

ნაფი გველი, სათვალეებიანი და სხვა მათი გვარი უფრო
საშიშარნი არიან თავიანთი შხამით. ბოა დიდია, კაცს შეუ-
ძლიან შორიდან დაინახოს და თავს უშველოს; გარდა ამისა
მას უფრო ხშირი, უდაბნო ტყე უეგარს საცხოვრებლათ,
სადა კაცი იშვიათათ ხვდება. ათასში ერთხელ თუ მიცურ-
დება კაცის საცხოვრებელ ალაგს. მაგრამ შეუძლებელია
კაცი სათვალეებიან ან მკრგვინავ გველს და ძალოს,
მოერიდოს. ეს საშინელი ქვემძრომნი უშხამავენ სიცოცხ-
ლეს ინდოეთის მცხოვრებთ, და ბუნებისაგან უხვათ და-
ჯილდოვებულ ადგილებში, რომელნიც ვეელაფრით შემ-
კულ წალკოტს წარმოადგენენ, კაცს უშლიან ბუნებით და-
ტკობას და მუდამ სიფრთხილესე და ანაზღეულ, წვალე-
ბით სიკვდილსე აფიქრებენ. სათვალეებიანი და მკრ-
გვინავი გველები ვეელგან არიან. ტყეში, ბაღებში, ადიან
სახლის ჭერში, ფანჯრებში, შედიან კარებიდან სახლში,
მოიკალათებენ წიგნებში, სავარძლებ ქვეშ, ბალიშ ქვეშ,
ჩაუძვრებიან ბაჟებს აკვანში, ვეელგან, ვეელგან მათი რი-
ცხვი მრავალია. ერთი მოგზაური საშინელ ამბავს მოგვი-
თხრობს.

„ერთხელ“, ამბობს მოგზაური, — ერო ექიმთან სტუმ-
რათ ვიყავით; ბაღში, ფანჯარებში მაგიდას გარს ვუსწე-
დით და მხიარულათ ვლაპარაკობდით. ზოგი მოსამსახურე
მარათი გვაგრილებდა, ზოგს საგრილებელი სასმელები
მოჰქონდა. მასწინძელი ექიმი თავის თავგადსავალს, ომი-

ანობის და ნადირობის ამბებს, მოგვითხრობდა; უცბათ
სახესე შეიცვალა, სიტუვა შეწევიტა და შიშისაგან გა-
ქვავდა.

— რა მოგივიდათ ექიმო? რამ გაგაფითრათ აგრე!
„ჩუმათ. თუ ღმერთი გწამთ, ჩუმათ! გვიპასუხა იმან
და თანაც ფერი უფრო და უფრო მისდიოდა.

სმა იმნაირათ შეეცვალა, რომ ჩვენც კანკალმა აგვი-
ტანა.

— ავით სომ არა ხართ, ექიმო? გული სომ არ გი-
სუსტდებათ? ჰკითხა ერთმა სტუმართაგანმა და წამოიწია
მისაშველებლათ.

— თუ ღმერთი გწამსთ! უპასუხა ექიმმა თხოვნით და
მუდარით (სმაში კანკალი ეტეობოდა), — არ დაძრათ თქვე-
ნის ბინიდან, თორემ დავიღუპები.

— რა მოგივიდათ? რა არის იმისთანა.

— გთხოვთ, სმა მალლა ნუ ლაპარაკობთ, ნუ ინძრე-
ვით, ადგილებიდან ნუ დაიძვრით, ისხედით წენარათ, თო-
რემ ჩემი სიკვდილი აუცილებელია; თუ ჩემ თხოვნას აას-
რულებთ, შესაძლებელია, რომ ცოცხალი გადავრჩე. — ხედავთ
სათვალეებიანი გველი ფესზე შემომესვია!

ჩვენ ეველა შიშმა აგვიტანა და დავაპირეთ ადგილე-
ბიდან წამოხტომა; მაგრამ ექიმის საცოდაობამ, მისი ტან-
ჯული სახის გამომეტყველებამ დაგვაბა ერთ ადგილას.
ვიცოდით კი, რა განსაცდელშია ვიყავით: შესაძლებელი.

იყო გველს ექიმისათვის თავი დაენებებინა და ჩვენ გვცემოდა. ვისაც კი უკბენდა, სიკვდილი აუცილებელი იყო. ექიმი ხალხთში და გველ ევლიან წინდებში იყო გამოწეობილი, ამიტომ გველის ეველა მოძრაობას გრძნობდა; გრძნობდა რომ ფეხზე ესვეოდა და სულ ზევით და ზევით მიიწევდა. ექიმს სახე ხან უშავდებოდა, ხან უვეითლდებოდა, გაუნძრევლათ იჯდა: ტუჩების ნძრევისა, წარბის შესრისა, ენის განძრევისაც კი ეშინოდა. ჰატარა მოძრაობას შექმლო გველი გაებრაზებინა; მაშინვე უკბენდა — და წუთი სოფელს უნდა გამოთხოვებოდა. ამისთანა სატანჯველ მდგომარეობაში გაიარა რამდენიმე წამმა. ჩვენ ვისხედით და ვიტანჯებოდით.

„ირგვლივ ფეხზე შემომესვია... მუხლს ამოსცდა“... — ძლივსღა ბუტბუტებდა ექიმი: „უფრო ძრიელ გამიჭირა. რძე! თუ ღმერთი გწამსთ, ჩქარა, რძე მოიტანეთ! მაღლა ლაპარაკი არ შემიძლიან. ახლოს დამიდგით რძე და ცოტა იატაკზედაც დაასხით!! მე მაშინვე ვუბძანე, და ერთი მოსამსახურე რძისთვის ფეხ-აკრეფით გაიპარა.

— „ნუ, ნუ გაინძრევით, კაპიტანო! თქვენ თავი საითკენღაც მიიდეთ. გაფიცებთ ნუღარ გაინძრევით. იქნება ჩემი ბედი ახლავე გადაწყდეს. ცოლი და ორი შვილი ევროპაში მეავს; გადაეცით იმათ, რომ სიკვდილის წინ მათა ვლოცავდი, ღმერთს ვევედრებოდი უკანასკნელ ჯოჯოხეთურ წამებშიაც კი, იმათ სიცოცხლეს... გველი კიარ მეც-

ლებს, უფრო და უფრო მესვევა, ზევით მოცოცხავს.. ვგრძნობ მის საზარელ სუნთქვას. ოხ! ღმერთო ჩემო! ამისთანა სიკვდილი!.. სანამ რმეც მოიტანეს; ინდოელმა — მოსამსახურემ ფრთხილათ, გველივით მიუცურა რმე, მიუღბა ექიმს ფეხებთან და ცოტა იატაკზედაც დაღვარა.

— „არა! არც ეს მშველის! უფრო მაგრათ გამიჭირა, რკინასავით გამქანხა... უჰ! იძლება, თავი მომაშორა... გათავებულია! საცაა მიკბენს... ღმერთო! ჩქარა მანც მოვკვდე! ველარ ავიტან ამ ტანჯვას. არა!.. მშორდება, ცოტა მომეშვა. თავს მანებებს... ახლა სხვასთან რომ მიცურდეს?“ ჩვენ ძალა უნებლივ აუმატავდით.

— „თუ ღმერთი გწამსთ ნუ გაინძრევით, ნუ ადგებით! გამოიჩინეთ დიდსულოვნება, ნუ დამღუპავთ! თითქმის სულ თავი დამანება, საცაა იატაკზე დაეცემა... ერიდეთ, კაპიტანო! თქვენსკენ გადმოვარდება... კიდევ მესვევა... ველარ ავიტან ამ ტანჯვას. არა! იატაკზე დაეცა“. ჩვენ უველა ერთს წერტილს დავაცქერდით, გველმა თავი აიღო, გაიბერა და რძისაკენ ჰქნა ზირი.

„მიშველეთ, უშველეთ თქვენ თავს!“ ევიროდა ექიმი და უგრძნობლათ მიესვენა მოსამსახურის მკლავზე. ჩვენ გავექანდით, დაუშინეთ სკამები, კეტები, რაც კი ხელში მოგვსდა და გველი მოვკვალით, მსოლოთ ახლა ამოვისუნთქეთ თავისუფლათ. გულ შეწუსებული ექიმი საწოლთან მიიტანეს“?

ამ მაგალითების მოწმობით, შეიძლება კაცმა იფიქროს, რომ ამისთანა ადგილებში კაცის ცხოვრება უოფლად შეუძლებელი უნდა იყოს. მაგრამ სრულიადაც არა.

სიძარდე, მოხერხება, სიფრთხილე, რომელსაც ვარჯიშობით, მიჩვევით იძენენ ამისთანა ადგილების მცხოვრებლები, იცავს მათ ამკვარ ფარულ, საშიშ მტრისაგან. იქაურს თუ სელში ჯოხი უჭირავს, ადვილათ მოჰკლავს გველს, ჯოხიც რომ არა ჰქონდეს, წაავლებს მარდათ კუდში ხელს და ისე ღონივრათ მიანარცხებს რასმეს, რომ სულს გაანთხევინებს. ზოგი ისეა დახელოვნებული, რომ სულ მცირე საჩუქრისთვის ამისთანა შხამიან გველებს ხელთ იჭერს. საეურადღებოც და საშიშიც არის ამათი ეურება. უშიშრათ მივარდება გველს, წაავლებს კუდში მარცხენა ხელს, მარჯვენას აყოლებს სწრაფათ ბოლოდან თავამდის და იქ მაგრად მოუჭერს, მერე კუდს ხელიდან გაუშვებს და მარტო თავით უჭირავს; გველი იკლავნება, ხელზე და ტანზე ესვევა, მაგრამ ეს მისთვის არაფერია. შემდეგ აიღებს გაზს და შხამიან კბილებს ამოანტვრევს. კბილებ მონტვრეული გველი საშიში აღარ არის, სანამ მონტვრეულ შხამიანი კბილების მაგიერ სხვა ახალი არ ამოუვა. რასაკვირველია, ასე გველის დაჭერას სიძარდე უნდა, თვარა, თუ როგორმე გველმა უკბინა დამჭერს — სიკვდილი აუცილებელია. არის კიდევ მეორე, უფრო ადვილი და არა საშიში საშუალება გველის მორჯულებისა. საზოგადოთ გველებს მუხიკა ძრიელ უეხართ, ინდოელი უკრავს თავის სალამურს, გველი, თუ ახლო მახლოს სადმეა, ამ ხმის გაკონებაზე მიცურდება, მაგრამ ეს ხმა გველს სრულიად უწეინრათ შეიქმს, სალამურით აათამაშებ კიდევ მას. შედგება ეალსზე, ჯოხივით დაერჭობა და აქეთ-იქით ირხევა. მიწედება თუ არა მუხიკის ხმა, გველი ისევ მიწაზე

დაეშვება, დაიწვრიანებს სალამური, თუ სხვა საკრავი —
ისევ ისე გველი ცეკვას დაიწეებს. ამას უფრო სათვალე-
ბიან გველებზე ამბობენ. კობე.

უნუგეშო დედას.

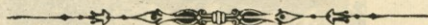
უნუგეშო დედას ჰკოცნის
 ჯერ უმანკო, ნორჩი შვილი,
 უაღერსებს, იმედს აძლევს,
 რას ფიქრობო? რაზე ტირი?

—
 გაეიზდები, გაემხნეცდები,
 გაგახარებ მწუხარესო,
 ამ მარჯვენით გადაგწმენდავ
 თვალთ-მოდენილ მღუღარესო.

—
 დეღამ უფრო მოუმატა
 ტირილსა და ცრემლთა ღერასა,
 მაგას ეტირი, ბევრი უნდა,
 შვილო, ჯერ შენ გამოზრდასა.

—
 ეის მიემართო, აღარეინ მყავს,
 ხომ ვერ მიგცემ გარეთ სხვასა?
 აქვითინდა, მოთქმა იწყო,
 შეუერთა ცრემლი ზღვასა.

კნ. ნინო ორბელიანისა.

გაგონილი ზღაპარი.

ყვენ ერთი საწყალი ცოლ-ქმარი, რომელნიც დიდ სიღარიბეში ცხოვრობდნენ. სიღარიბეზე უმეტესათ, საწყალ ქმარს ცოლის საყვედური უფრო აწუხებდა, რომელიც სულ იმას ჩასჩინებდა, რომ მათი სიღარიბის მიზეზი მისი ზარმაცობა იყო. ამ მდგომარეობაში მყოფმა ქმარმა, ასეც იფიქრა, ისეც და ბოლოს გადაწყვიტა, დღიურ მუშათ წასულიყო სადმე და ყოველი ღონის ძიებით, როგორმე თავი დაედწია სიღარიბისა და ცოლის საყვედურისაგან. ადგა ერთ შენიერ დილას, გადიწერა პირ-ჯვარი, გამოეთხოვა ცოლს და გაუდგა გზას.

განელო რამდენიმე წელმა და ამ საწყალმა კაცმა მიაღწია თავის მიზანს. თავის თავ დაუზოგავის მუშაობით მან შეიძინა კარ-გა ბლომათ ფული და გახარებული დაბრუნდა თავის ქვეყანაში. მანამ თავის ქვეყანაში მივიდოდა, დიდის მგზავრობით დალა-ლულმა ერთს ქალაქში დაისვენა. ამ დროს შეამჩნია ერთს ალა-გას ხალხის ყრილობა. საშინელმა ცნობის მოყვარეობამ შეიპყრო იგი და მიაშურა იმ ალაგას, სადაც ხალხს მოყვარა თავი. მან გულ-მოდგინებით იკითხა მიზეზი ყრილობისა. როდესაც პასუხათ მიიღო, რომ იქ ჰყიდდნენ ჭკუას, ზრდილობას და მოთმინებას, ამაზე მგზავრი ცოტას ხანს დაფიქრდა ზე რა გაიგო, რომ თვითთავულათ ესენი ღირდა ას თუმნათ, აიღო და იყიდა ჭკუა. გამობრუნდა წამოსასვლელათ, მაგრამ ფიქრიდან ის აზრი არ შორდებოდა, რომ ჭკუასთან უთუოთ ზრდილობა და მოთმინებაც საჭიროა, გულმა არ მოუთმინა, რომ ესენიც არ ეყიდნა და იყიდა დანარჩენი ორასი თუმნით ორივე.

ივარა რა ესენი, გამოტრიალდა და წამოვიდა. რაკი სრულე-

ბით შემოეღია ფული, ხელმეორეთ შეუდგა იმის შოვნას. ფიქრობდა: „ჰკუა, ზრდილობა და მოთმინება შეეძინე, ახლა ფულსაც ადვილათ შეეძინო და უფრო კმაყოფილი დაგბრუნდები ჩემს სახლშიო“; მაგრამ საწყალ მგზავრს ის აზრიც აწუხებდა; „ეაი თუ ჩემს ნიადაგზე აღარაფერი დამხედეს, აღარც სახლი და აღარც ცოლიო, რაკი სახლიდან ამდენი ხნის წამოსული ვარო“.

გაიარა რამოდენიმე გზა და დაინახა აუარებელი აქლემები, რომელთაც დაღონებული პატრონები მისდედნენ. როდესაც ჩვენი მგზავრი დაუახლოვდა და მიზეზი ჰკითხა, იმათ შესჩივლეს: დიდი მგზავრობით დაღალულთ და სიცხისაგან შეწუხებულთ, ძრიელ მოგვწყურდა, ამ დროს დავინახეთ ჰა, რომელშიაც მაშინვე ჩაგზავნეთ ერთი ჩვენი, მაგრამ ის იქიდან აღარ დაბრუნებულა. იმ ერთს მეორე მიჰყვა, მეორეს მესამე და ასე ამ რიგათ დაგველუპენ ამხანაგებიო. ახლა ცალკე იმათი ჯაფრი და ცალკე წყურვილი გვაწუხებს და ვინც ამბავს გაგვიგებს და წყალს გვიშოვის, დიდ ქონებას ვაჩუქებთო. რა მოისმინა ეს ამბავი მგზავრმა, მაშინვე გადასწყვიტა ჰაში ჩასვლა და გაგება, თუ რაში მდგომარეობდა საქმე. ჩაეშვა ჰაში თუ არა, მან დაინახა, რომ ჰის ძირში ზის ერთი თეთრ წვერა მოხუცი და მუხლზე უზის მაიმუნი, რომელსაც ალტაცებით ეალერსება და ჰკოცნის. მეორე მხარეს იჯდა ლამაზი ქალი და ტიროდა. დანახვისათნავე, ქალმა შესჩივლა მგზავრს:

— უყურებ ამ მოხუცის უსამართლობას! ამ მაიმუნს კი ასე ეალერსება და ჰკოცნის და მე, რომელიც ამაზე ლამაზი ვარ, ხმას არა მცემს.

ამაზე მგზავრმა უპასუხა:

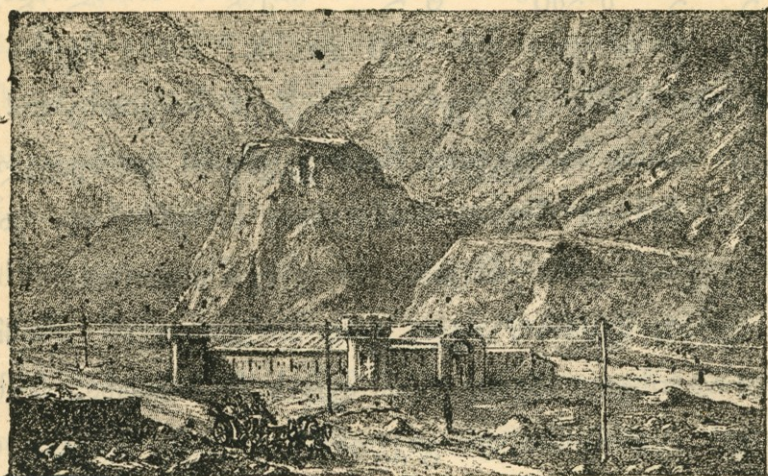
— ეგ რა უსამართლობა არის, ვისაც ვინ უყვარს, მისი ლამაზი ის არისო.

მოხუცი ამ პასუხზე დიდათ გაჰკვირდა, დიდ სინარულს მიეცა, ძრიელ ნასიამოვნებმა, მრავალი მადლობა შესწირა და ბლომით წყალიც გამოატანა.

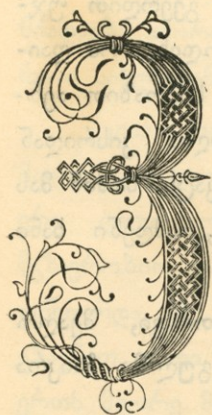
როდესაც იმოღენა ხალხი და აქლემები მან წყლით დააკმაყოფილა და საჩუქარიც მრავალი მიიღო, დაბრუნდა განარებულთა თაგის სახლში. მიატანა თუ არა თაგის ქოხს—კიდევ დაღამდა, კარს იმღროს მიაღება, როდესაც მისი ცოლი იჯდა ცეცხლა პირას, გვერდით უჯდა ვიღაც ერთი ყმაწვილი კაცი და ვახშამს შეექცეოდნენ. რა დაინახა სარკმელში ეს მოულოდნელი ამბავი, მგზავრი სიბრაზით აენტო, სისხლი ყელში მოებჯინა, მსწრაფლათ გადმოიღო კისრიდან თოფი, შეაყენა ჩახმახი და რომ დაუმიზნა ყმაწვილ კაცს, მაშინ მას მოაგონდა „მოთმინება“, ამ დროს შემოესმა ხმა;—„რამდენი ხანი იქნება, დედა, რაც მამა წავიდა?

ამ ლაპარაკზე მას ხელიდან უეცრათ გაეარდა თოფი, შეალო კარი, შეეარდა ქოხში და სიხარულით აღელვებულ გულში ჩაიკრა ცოლშეალი.

იულია კალატოზოვისა.

პირუტყვით ჭკუა-მოწევა.

ინც ალალი კაცია, მოუხერხებელი, დაფიქრება უეგარს და ნაკლები ებედობა; ვინც ბევრ რაიმე უსიამოვნობას იტანს, ამისთანა კაცსე სშირათ ამბობენ: „ერთი პირუტყვი კაცია, უგონოვო“... მართლა ასე უგონოა პირუტყვი? მართლა მოკლებულია ის მოსაზრების ნიჭს? მართლა არა აქვს იმას იმდენი გულის ყური, შემეცნება, რომ დაისსომოს რაიმე შემთხვევა თავის ცხოვრებიდან და შემდეგში ზიცილოს თავიდან მოსალოდნელი სიუბათი, უსიამოვნო შემთხვევა და სს.? ამაზე ბევრი მოკლეთ უზასუხებს: „პირუტყვს რა ჭკუა მოგვითხებაო! პირუტყვი იმისი პირუტყვია, რომ უგუნური და სულელიაო და სს.“ მაშ ის რაღაა, რომელსამე მოხერხებულ კაცსე რომ იტყვიან: „რა ეშმაკია, რა ქასქანჯიელიაო, სწორეთ მეღაა, მეღაო“? მეღა განა პირუტყვი არ არის? და ვინ არის ისეთი ბავში, რომ მეღას მოსაზრება, მოხერხება და კუდრაჭობა არ გაეგონოს..? საქმე იმაშია, რომ ჩვენ მეღას ცხოვრებას უფრო დავეკვირვებივართ და სსვა პირუტყვებსე არ მიგვიცევია იმდენი ყურადღება!.. მაგრამ არიან ისეთი, პირნი, რომელნიც ბეჯითათ უკვირდებიან

და თვალ-უურს ადევნებენ პირუტყვთა ეოფა-ცხოვრებას, იმათ მოქმედებას და ამ დაკვირვებიდან ის აზრი შეუდგენიათ, რომ თითქმის არც ერთი პირუტყვი არ არის მოკლებული ჭკუა-გონებას. აქ მე გაიმბოხთ რამდენსამე შემთხვევას პირუტყვთა ცხოვრებიდან, საიდანაც ცხადთ მტკიცდება მათი საოცარი გონივრება, მოქმედება და მოხერხება.

I. ტ რ ე დ ი.

ერთ ტრედს ორი სუნდი ჰქვავდა. მოჩიბდენ, ფთები და მუხლები მოიმაგრეს, ამოცოცდენ ბუდიდან და სატრედოს მოაჯირზე ჩამოსხდენ. ჯერ კიდევ გამოუცდელმა და უღონო სუნდებმა მოაჯირზე გოკმანიც მოძინდომეს, მაგრამ ფეხი დაუსხლტათ და დედამიწასე ტვინი დაანთხიეს. ცოტა ხანს შემდეგ ამ ტრედმა ორი კვერცხი დასდო და ახლა მარტო ერთი სუნდი გამოჩიკა. აკი, საუბედუროთ ამ სუნდსაც იმავე სიფათით მოეღო ბოლო, როგორც პირველ ორს! ტრედმა კიდევ გამოჩიკა ერთი სუნდი. ჰატარა ბიჭი მოუთმენლათ ელოდა; აბა, გადარჩება და გაიზდება ეს სუნდი, თუ არაო? გავიდა ერთი კვირა და დედა ტრედი გულმოდგინეთ უზიდავდა საჭმელს თავის შვილს; გავიდა ორი კვირა—დედა ისევ წამ-და-უწუმ შედი-გამოდოდა ბუდეში; გავიდა მესამე კვირაც, — ახლა კი დრო იყო სუნდს გარეთ გამოეხედა და ქვეყნიერება დაენახა. მაგრამ

ის ჯერ ისევ ბუდეში ჭკვლიზინებდა და ფეხსაც არ იცვლიდა იქიდან. მაშინ ბიჭმა კიბე მიიდგა, ჩასედა ბუდეში და ნახა, რომ ხუნდს ფეხებზე ბორკილი ედგა. ამოიყვანა ბარტყი, თავის დედ-მამას მიურბევინა და გაკვირვებით შესძახა: „დახე, დახე, დედილო, მამილო, რა უქნია ტრედსა! რო ესეც ისე არ ჩამოგარდნილიყო მაღლიდან, როგორც წინანდელები, ფეხები გაუბორკნია, ბუდიდან ვეღარ ამოვიდესო! შენ კენაცვალეე... რა ჭკვიანი უოფილა“!

მართლაც, ხუნდს ორივე ფეხზე დასვეული ჭქონდა ძაფი, ბალანი, ბალახის ღეროები, ჭილი; ფეხზე დგომის თავი აღარა ჭქონდა. ბორკილი კაი ხნის გაკეთებული უნდა უოფილიყო, როცა ხუნდი ჯერ ჰაწაწინა და სუსტი იყო. ეს იქიდან ჩანდა, რომ ფეხები გაბრუდებოდა. თუ ვიფიქრებთ, რომ ხუნდს თავის თავათ გაესლართა ფეხები, როგორც სძირათ მოსდისთ ფრინველებს, — იმ შემთხვევაში, ჯერ იმას უნდა ევლო, რომ სიარულის დროს გასლართოდა. სიარული ხუნდებს ორ კვირას შემდეგ შეუძლიათ, მაშ ფეხები სწორე და მაგარი უნდა ჭქონოდა, და არა ასე გამრუდებული, დახუთული. ცხადია, რომ დედას განგებ გაუბორკნია ფეხები ჰატარობაშივე, იმ განზრახვით, რომ მესამეთაც უძვილ-უძეოთ არ დაჩენილიყო.

II. პირუტყვთა არითმეტიკა.

თ უ თ ი ე უ შ ი. არითმეტიკა (ანგარიში), რიცხვის გამოცნობა პირუტყვებს არა თუ ცოდნათ, ზოგ მათგანს ამ საგანში აღმამანისათვისაც გადაუჭარბებია, რასაკვირველია, ისეთებისთვის, რომელნიც განათლებას მოკლებულნი არიან: არის ისეთი ველური ხალხი, რომ ათსა და ზოგს სუთს ზევით თვლა არ შეუძლია. ახლა პირუტყვებს ვუყუროთ.

ერთი გამოჩენილი მოკზაური, თავის ოთხი ამხანაგით, ერთსელ ღლაჩუხიდან (კარავი) სასეირნოთ წასასვლელათ გარეთ გამოვიდნენ. გამოსვლისათნავე ღლაჩუხში შეფრინდა თუთიუში, ან უბრალო ცნობის მოყვარეობისათვის, ან იმიტომ, რომ რაიმესთვის კბილი გაეკრა. მკზაურებმა რომ ეს შენიშნეს, ორი იმათგანი დაბრუნდა კარავში. თუთიუში გამოფრინდა, იქვე შორი-ახლოს მოუსვენრათ სტომა დაიწყო და შიკ შესვლას ვეღარ ჭბედავდა. ცოტა ხანს შემდეგ ერთი მკზაურთგანი გამოვიდა ქოხიდან, მაგრამ აზრიანი ფრინველი იმ მოსაზრებით, რომ ქოხში ორი კაცი შევიდა და ერთის მეტი არ გამოსულაო, მაშასადამე მეორე იქ მიდარაჯებსო, — ვერ ბედავდა შესვლას, თუმცა კარავის ვარშემო კი ტრიალებდა. როცა მეორე მკზაურიც გამოვიდა, თუთიუში მხოლოდ მაშინ შეფრინდა ცარიელ კარავში. ამ გვარათ თითო-ორ-ორი, ან სა-

მი-ოთხი ამხანაგების ერთად შესვლა-გამოსვლას შემდეგ მკსაზრები დარწმუნდნენ, რომ ამ თუთიუშს თვლა ოთხამ-დი ცოდნოდა. ბოლოს სუთივე ერთად შევიდნენ ქოხში და თითო თითოთ გამოვიდნენ, ხან გამოშვებით. თუთიუში ჰხედავდა ამათ, ჯერ ეჭვობდა შესვლას, მაგრამ როცა იქიდან ოთხი გამოვიდა, ახლა კი აღარავინ ეგონა ში-გა და მაშინვე შეფრინდა, მაგრამ მკსაზრების ტუვე კი გახდა.

ძ ა ღ ლ ი. აი, უფრო გასაოცარი შემთხვევა ზირუტ-უვისაგან ანგარიშის ცოდნისა. „მე ძეაუდაო, ამბობს ერ-თი გამოჩენილი ექიმი ტიმოფეევი, — ძაღლი, რომელსაც ჩვეულებათა ჰქონდა მიწაში ძვლების დამალვა. ეს ჩვეუ-ლება ეველა ძაღლებს აქეთ, მაგრამ განსხვავება იმაში იყო, რომ ჩემმა ძაღლმა სხვა-და-სხვა ალბას იცოდა ძვლების დამარსვა, და არა ერთ ალბას. ერთხელ მე იმას ცალ-ცალკე 26 ძვალი მივეცი. ძაღლს მიჰქონდა თითოეული იმათგანი და ჰმაღავდა სადმე სვრელში. მე ამ დროს ვუ-თვალთვალებდი ეველა მის მოქმედებას და ვნიშნავდი იმ ადგილებს, სადაც ძვლებს ჰმაღავდა. როცა 26 ძვალი ეველა მიძალ-მოდალა, ძაღლი დავაძწევდი და რამდენსამე ხანს მშიერი ვამოუფე. შემდეგ გამოვუშვი, მაგრამ საჭმელი მაინც კიდევ არ მივეცი. ძაღლი იმ წამსვე გაექანა დამალუ-ლი ძვლების ამოსათხრელათ. ერთს რო ამოიღებდა, მეო-რე ალბას გაიქცეოდა, ახლა მესამე, მეოთხე და ასე ამოა-

ლაგა სსვა-და-სსვა
ადგილებიდან 10
ძვალი. ამას შემდეგ
ძალი ცოტა ხანს
შეჩერდა და დაკვირ-
ვებით დაატყუდა
მოგროვილ ძვლე-
ბს, თითქო ფიქ-
რობდა: კიდევ რამ-
დენი ძვალი დამჩნა
შენახულიო. მერე
გაიქცა და ისევ

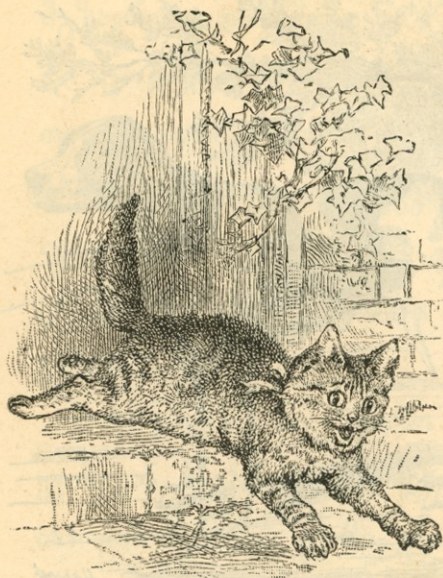

დაუწყო ძებნა სსვა ძვლებს. მეორეთ იმან ცხრა ძვალი
ამოთხარა, ცოტა ხანს კიდევ დაფიქრდა და შესამეთ ექვ-
სი ძვალი მოარბევინა, აქ კი წამოუწვა ძალი ძვლებს,
თითქო დასასვენებლათ. მაგრამ უეცრათ ისევ წამოხტა,
მოაგონდა, რომ ერთი ძვალი კიდევ მაკლიაო, სადღაც
გაიქცა და რამდენსამე წამს შემდეგ უკანასკნელი ძვალიც
მოარბევინა.

ძალის საქციელი ამ შემთხვევაში მოგაგონებდათ
ადამიანს, რომელიც ღრმით დაფიქრებული და გართულის
რამე ანგარიშებში: ის არსაით არ იცქირებოდა, დაჭეუ-
რებდა მოგროვილ ძვლებს და ჭფიქრობდა, რამდენი ამო-
ვადე და რამდენი დამჩნა ამოსაღებო?

კ ა ტ ა. ამ გვარათვე გამოუცდია იმავე ექიმს კატა.

„ავიდებდი რაიმე გემრიელ საჭმელს, ზედ ცხვირთან მი-

უტანდი კატას და როგორც
 კი წაელაძუნებოდა, საჩქაროთ
 მოვაძმორებდი, წავართმევდი.

ასე ვატუუილებდი კატას
 სუთჯერ; მეექვსეთ კი მივ-
 ცემდი საჭმელს. პირველათ
 კატა შეცდომილებაში ვარდ-
 ბოდა: უკანა ფეხებზე და-
 დგებოდა და საჭმლის გა-
 მოსართმევით შესტებოდა. შე-

მდეგ კი, აი, როგორ იქცეოდა: სუთჯერ შეთავაზებაზე კა-
 ტა ერთხელაც არ წამომეტანებოდა, მხოლოდ ხელებში
 შემომცქეროდა, მეექვსეთ კი შესტებოდა და საჭმელს გამო-
 მართმევდა; ამ გვარათ ეს კატა ათამდი თვლას დავა-
 ჩვიო“...

მ რო ხ ე ბ ი. იმავე ექიმმა ისე დააჩვია თურმე თავი-
 სი ძროხები, რომ ისინი ეოველივე მის სურვილს ნაჩე-
 ნებ ნიშნებით ასრულებდნენ: სამჯერ რომ დაუევირებდა სა-
 ევირით, ძროხები წეჯის დასაღევით წავიდოდნენ; სუთჯერ
 რომ დაუევირებდა — მასთან გროვდებოდნენ, ხოლო რო-
 დესაც ბევრჯერ დაუევირებდა — გამწკრივდებოდნენ და მი-
 ნისკენ გასწევდნენ.

მ ა ი მ უ ნ ი. ერთმა ჯგვიანმა მაიმუნმა 20-მდე თვლა

იცოდა; მარჯვე-
ნა ხელს მარცხე-
ნიდან არჩევდა,
საჭმელს კოვსით
სჭამდა და ზოგ-
ზოგი ლაპარაკიც
ესმოდა.

ეს მაგალითე-
ბი ამტკიცებენ,
რომ პირუტყვი
არ არიან მოკლე-
ბულნი ანგარი-
შის ნიჭიერებას,
გაწრთენილ პი-
რუტყვების უნარი
სომ სულ სხვაა
და გაცილებით
მეტს ნიჭიერებას
იჩენს ამ გვარ
შემთხვევებში.

III. კატა — ჭუჭულების დედობილი.

— რაო? კატა — ფრინველების დაუძინებელი მტერი —
ჭუჭულების დედობილათ გაგონილა?! ეს სომ ისევე იქ-

ნება, როგორც თივა და ცეცხლი, მკელი და ბატკანი, ქორი და წიწილა ერთად! მაგრამ ჭოო, ზღაპარს მეუბნები, განა?

—სრულიათაც არა. ის, რაც ქვემოთე ამისა უნდა გაიმბოთ, ზღაპარი კი არა, ნამდვილი შემთხვევაა, რომელსაც ბევრი მოწამეც დაესწრო. რომელ საქათმეშიაც ეს შემთხვევა მოხდა, იმისი დიასახლისი ერთ დილას ძალიან ცუდ გუნებაზე, დაღონებული იყო: კვერცხებზე მჯდარი თეთრი დედა იხვი იმ ღამეს გადაცვლილიყო, ვიღასაც კისერი მოეკენიბა. ეტეობოდა, ბოროტ თრითინას, ან ვართაგვას მოესწრაფებინა სიცოცხლე საბრალო იხვისათვის, რომელიც დღეს თუ ხვალ დედა უნდა გამხდარიყო. გარდაცვალებული იხვის გამოგლოვებას შემდეგ დიასახლისმა ერთი ქათმის კრუსი აიყვანა და იმას ჩააბარა იხვთა ჩამომავლობაზე დედობრიული ზრუნვა. გამოაცალა თავისი კვერცხები და დასვა იხვის კვერცხებზე. დედინაცვალობა გამოჩეკით კი გამოჩიკა ჭუჭულები, მაგრამ კერების აღზდა-მოვლაზე ცივი უარი განაცხადა: „მომეწინება, სხვის შვალეების ღოღლიანობაში ამოვირთვა სული და გამოვიღამო წუთისოფელიო“, თქვა, და მოიკალათა თავის ცარიელ საბუდარში და შენც არ მომიკვდე, უურებსაც არ იბერტედა, თუ ჭუჭულები წიოდენ, ტიროდენ და უპატრონოთ ძირს დაფუთფუთებდენ. მაშინ კრუს ძალათი შეუსვეს ჭუჭულები, დახულეს ზემოდან კალათი და ამ რიგათ გაათევი-

ნეს ღამე, იქნება გული მოიბრუნოს და ჯიგარი და-
ჭეაროს საბრალო ობლებზედაო. მაგრამ, საქმე არა გაქვს?
ქაფარ კრუსს მეორე დილით ამოეგლიჯა დახურული კა-
ლათი, დაეწიხლა სხვისი შვილები და განრისხებული თა-
ვის ცარიელ საბუდარს გადაჭეაფროდა და უგმაუფილოთ
კრუსუნებდა. ჭუჭულები კი... ვერ წარმოიდგენთ... გარს
შემოსვოდენ იქვე იატაკზე ნებივრათ გადაკოტრიალებულ
თეთრ კატუნას და იმის ქურქის რბილ ბეწვებში ჭეოფ-
დენ თავს, იძალებოდენ, ლაჯებში უძვრებოდენ, ჭკოცნიდენ,
ეაღერსებოდენ. კატაც თავის მხრივ ალერსიანი კრუტუ-
ნით შეცქეროდა შვილობილების, ლოკავდა, ეფერებოდა;
ერთი სიტყვით, ისე ექცეოდა, თითქო გარს ჭუჭულები კი
არა, საკუთარი კნუტები ესვია. ამ საკვირველი სურა-
თის სანახავათ მთელი სახლობა და, როგორც მიღებუ-
ლია, ცნობის მოუვარე მეზობლობაც მოგროვდა. ადამია-
ნებს არ გვიშლიდა კატა ახლოს მისვლას; მაგრამ ამ კა-
ტის მეგობარი ძაღლიც რომ აგვედევნა და შემოჭეო თა-
ვი საქათმის კარებში, კატა, როგორც გულშემატკივარი
დედინაცვალი, ისეთი სიბრზით ეცა იმას, რომ შეძინე-
ბულმა ოთხფეხმა ბოდიში მოიხადა, და იკადრა უკანვე
გაბრუნება, კუდ ამოძეებული მოჭკურცხლა.

რამდენსამე დღეს შემდეგ კატა-გამდელი გამოუძღვა
წინ და ეზოსაკენ გამოანადირა ჭუჭულები. ის მზრუნვე-
ლობით ადევნებდა თვალ-ეურს და ამორებდა ქათმებსა და

მაძლებს... ამ სეტილის დროს, სამწუხაროთ, ზატარა ტბორეს წააწედენ. დაინახეს თუ არა ჭუჭულებმა წყალი, მათში გაიღვიმა ბუნებითმა ალლომ და მსიარულათ შეტოპეს შიგ საჭუქმალაოთ. საწყალმა კატამ ძლივს ძლი-ობით გამოლალა შეიღობილები სიმშრალესე და იმათ დასველებულ ტანს ენით ლოკვა და თათებით შრობა დაუწყო. კიდეც რამდენსამე ხანს შემდეგ, ერთ ამ გვარ სეირნობის დროს, ჭუჭულები, გამდლის წინამძღოლობით, ისევ წაადგნენ ერთ დიდ გუბეს და წინანდებურათ შიგ ხუვილი მოიღეს. კატის სასოწარკვეთილებას საზღვარი არა ჰქონდა: გულსაკლავათ ენაოდა, აურბენ-ჩაურბენდა გუბის ნაპირებს და შესვლასაც კი ცდილობდა წყალში, სადაც გახარებული ჭუჭულები დეტივტიობდენ და სიამოვნებით არსეინათ ჭუქმალობდენ...

IV. წეროს ბტერ — მოუვრობა.

„ის ბარტეი იყო, ფთებ დამთავრებული, მაგრამ ჯერ ფრენა კი არ შეემლოვო“, ასე მოგვითხრობს ერთი ზირუტევთა მეთვალყურე: „როგორც იყო, დავიჭირეთ და წამოვიყვანეთ შინ. ჩვენი ტევე დავაბინავეთ ერთ ცარიელ ოთახში. ველური ფრინველი ძალე შეგვეჩვია და შეურიგდა თავის ახალ მდგომარეობას. გავუხსენით თუ არა ფთები და ფეხები, იმას აღარც კი ეშინოდა ჩვენთან ეოფნისა და მადიანათ დაუწყო თქვლეფა ქათმის წელებს. იმან ძალე მოიპოვა საზოგა-

დო თანაგრძნობა ჭ სიუზარული. ვინც არა მგონია მოურბე-
ვინებდა თავის, ბაუას, თხუნელას ჭ თავაზობდა განებე-
რებულ ტევეს. ამ გვარ ზატევისცემის მხუურებელი, ის თან-
და-თან შინაურდებოდა. ექვს კვირას შემდეგ ოთახის მა-
გივრათ ესოში ცხოვრებდა, მაგრამ გაფრენა ფიქრათაც არ
მოსდიოდა. ერთ წელს შემდეგ ხომ ისე შეკვეჩვია, რომ
ძალღვიით უკან დაკვდევდა და სშირათ ჩვენს რაიმე გან-
ზრახვასაც სვდებოდა. მაგალითათ საფხულში რომ ჩვენ დი-
ლით საბანაოთ წასვლას დავაპირებდით და წერო დავგი-
ნახავდა ზეწრითა და პირსახოცით კარეთ გამოსულს, მა-
შინვე მხიარულის ევირილით დანიშნულ ადგილისკენ
გასწევდა და ჩვენი მოძლოდინე წეალში ბანაობას დაი-
წეებდა: ჯერ თავს ჩაჭეოფდა წეალში, მერე ხან ერთ
გვერდს, ხან მეორეს, შემდეგ დაიხოქებდა და კისრამდე
ჩაუურუშქელავდებოდა, სანამ ჩვენ ბანაობას დავიწევდით,
ის კიდევ გაათავებდა და ახლა თავის მორთულობის სწო-
რებას შეუდგებოდა: გრძელი ნისკარტით გულმოდგინეთ ის-
წორებდა თითოეულ ფრთას.

ეველაზე მეტათ უურადღების ღირსი იყო ამ წერის
განწეობილება თავის კარეულ მოძმეებთან. როგორც კი
მოჭკრავდა უურს იმათი გუნდის ევირილს, რაღაც მოუს-
ვენრობა და შეწუხება დაეტეობოდა და საშინელ ევირილს
მორთავდა. ამ ევირილზე მოძმეები დაიწევდნ მის ახლოს
ტრიალს, და, თითქო სიბრალუღით, ურჩევდნ ახირებულ

განზრახვისთვის თავი დაენებებინა და იმათთან შეერთებულიყო. ხანგრძლივ რჩევას და მოლაპარაკებას შემდეგ ჩვენი წერო დაუბუღდებოდა, გაშლიდა ფთებს და გაფრინდებოდა, მაღლა-მაღლა იმათ სანახავათ; მაგრამ ამ გვარი ნახვა და მოლაპარაკება ძალიან მცირე ხანს გასტანდა და, როგორც ეტეობოდა, იმისთვის უსიამოვნებას შეადგენდა: უკან ყოველთვის შერცხვენილი ბრუნდებოდა და მთელ დღეს გუნებაზე აღარ იყო. კარკ გუნებაზე ყოფნა წეროს ეტეობოდა ნაფოტებით თამაშობის დროს. წამოჭკრეფდა ნისკარტით ნაფოტებს, ისვრიდა მაღლა მაღლა და როცა ძირს წამოვიდოდა, ცდილობდა ჭაერში დაჭერას. ხან-და-ხან ისეთი გატაცებული იყო ამ თამაშობით, რომ მე მეშინოდა ჯგუფზე კი არ შეცდეს-მეთქი.

შინაურ ფრინველებს წერო ვერ ურიგდებოდა, თუშცა, ღვთის წინაშე, უმიზეზოთ არავის არ აუტყვდა ჩხუბს. ან რა გასამტეუნარი იყო, თუ ღმერთი გწამთ: დაუფრიდა თუ არა ვინმე ზურს, ან სხვა საჭმელს, მიუცვივდებოდნენ ღორ-მუცელა ისვები, ქათმები, ბატები, ინდოურები და ჰირიდან ლუკმას აცლიდნენ. ჯერ კი თავაზიანათ, სულგრძელებითა და მეგობრულათ მოექცეოდა, არ დაუშლიდა თავის სუფრაზე მისვლას, მაგრამ როცა ისინი ისეთ უსრდელობას გამოიჩენდნენ, რომ სისარბით ერთი ერთმანეთს ტაცობას დაუწეებდნენ და წეროს სედ თავზე ასხდებოდნენ, ფეხ ქვეშ ჰქელავდნენ, -- მაშ რა ექნა, რომ მოთმინებიდან არ

გამოსულიყო!. ამ დროს ინდოურებსა ბ ქათმებს ლაზათი-
ანათ მიგვიტევაჲვდა; წიწილ-ჭუჭულებს კი დინჯათ აიუ-
ვანდა ნისკარტით და იქით გადასტეორცნიდა.

კარგმა ცხოვრებამ და ეგელას ეურადლებამ მეტათ გა-
ანებიერეს წერო. სხვათა შორის იმას შეუევარდა ახალი
მოწველილი რბე. როცა კი დაინახავდა, რომ მოსამსახუ-
რეს რბე მოჰქონდა, მივარდებოდა, სიხარბით დაეწაფებო-
და და არ მოეშვებოდა, სანამ კუჭს სახეთქათ არ გაიხდი-
და. მოსამსახურეს უხაროდა ეს იმისი მსუნაგობა და ხმას
არა სცემდა, მაგრამ ჩვენ დავეუძალოთ, რომ აღარ მიეშვა
წერო რბესთან. ამ ბრძანების ასრულება იკისრა ერთმა ჩვენ-
მა მოსამსახურემ, ის შოლტით შეიარაღებული გამოუდგე-
ბოდა ხოლმე წეროს და გააგდებდა, როცა ის რბის-
კენ მიიწევდა. ამის გამო წერომ აითვალწუნა, შეიძულა
თავისი შეურაცხყოფელი და შეუდგა იმის ჯავრის ამოუ-
რას. აქ იმდენი გამჭრიახობა და მოხერხება გამოიჩინა
ჩვენმა ფთოსანმა მეგობარმა, რომ მეტი არ იქნება გაიმ-
ბოთ: წერომ დაიწყო იქიდან, რომ როდესაც მსახური
სამოვარსა დგამდა, ვითომც და ტუეილ-უბრალდოთ, დაიწ-
ვებდა იმის გარშემო ბოლთის ცემას. ადუღდებოდა თუ არა
სამოვარი და მსახური ჭიქების ან სხვა რამის მისართმე-
ვით გავიდოდა, წერო იდროვებდა, მოუშვებდა ნისკარტით
მილს (კრანს) და მთელ სამოვარს დააცარიელებდა. პირ-
ველათ ჩვენ ეს უბრალე შემთხვევას მივაწერეთ, მაგრამ

როდესაც მსახურმა შემოგვივლა, რომ ეოველ დღე ასე
 ხდებოდა, ჩვენ დავიმალეობდით მოფარებით სადმე და ვუ-
 თვალთვალეობდით, რომ დავრწმუნებულიყავით, მართლა
 ფთოსნის ოინბაზობა იყო ესა თუ არა? წერო მიისედ-მოისე-
 დავდა და რა კი დაბტუობდა მარტოკა ვარო, მოუშვებდა სა-
 მოვრის მილს და ჩქარის ნაბიჯით გასწევდა სადმე ეზოს
 მივარდნილ კუთხისაკენ.

სამაგიეროს გადახდაზე მარტო ამითი არ კმაყოფილდე-
 ბოდა წერო, იმას უმეტეს ნაწილათ კარზე ეძინა, მაგ-
 რამ ხან-და-ხან იმ ოთახშიაც შეჭევდათ, სადაც მოსამსა-
 ხურეებს და იმათთან წეროს მტერ-მოეგარე მსახურსაც ეძი-
 ნა. ამ შემთხვევას შემდეგ წერო კარზე აღარ დგებოდა:
 ეოველ დაბინდების დროს კარებთან აიტუხებოდა და იმ-
 დენი ხანი აკაკუნებდა, სანამ ვინმე მსახურთაგანი არ შე-
 იბრალებდა და შინ არ შეუშვებდა. მაშინ წერო წენართ
 აიუხეებოდა კუნჭულში და თვლებას დაიწეებდა, მაგრამ
 როგორც კი მისი მტერი ხვრინვას ამოუშვებდა, ის გას-
 წევდა იმის საწოლისაკენ, ნისკარტით გადახდიდა საბანს
 და ვითომც აქ არაფერიყო, გაიქცეოდა თავის ადგილას.
 რასაკვირველია, ეოველთვის არ შერჩებოდა ამ გვარი ემ-
 მაკობა: მოსამსახურემ რამდენჯერმე კარხედაც უჭიტლაყა
 და ბოლოს სულაც აღარ უშვებდა იმ ოთახში. მაგრამ წე-
 როს რომ კარზე ეოფნა მოეწინებოდა, სხვა ემძაკობას
 მიჰყოფდა ხელს: უდროვო დროს ეცემოდა ფანჯარას სა-

შინელის ევირილით, დაუწეებდა ფთებით და ნისკარტით ცემას და თუ მანც არ შეუშვებდენ, შუშებს მიღწე-მო-ლეწავდა.

დიდ ხანს იუო წერო ასე გადაკიდებული იმ მოსამ-სახურესე, სახამ თავისი სიცოცხლე არ დაასრულა. ერთ ცივ სამთარში მოსამსახურემ რაღაც დაუდეგრობისა და ეშმაკობისათვის ის კარსე გამოავდო. იმ ღამეს წერო ისე გაცვიდა, ისე დაამრა ფესები, რომ ჩემმა ამხა-ნავმა იმის საცოდობის ცქერას ისევ სიკვდილი არჩია და თოფით მოუღო ბოლო.

თ. კანდელაკი.

(შემდეგი იქნება)

საკვირველბანი გუნაგისა.

7.

ნეპანტისი (Le Nepenthis).

რ ვიცი საიდან დავიწყო ამ მართლაც და, საკვირველი მცენარის აღწერა. ეს მცენარე კი არა, თითქოს რაღაცა ზღაპრული ამბავია.

უეუარს ცხელ ქვეყნებში ცხოვრება. მეფობს და დიდათ თავმოწონებულია მადგასკარის კუნძულზე; აკვირვებს თავისი უცნაურობით აგრეთვე ბორნეოსა და იავის კუნძულებს.

მისი ევაგილების თავთავი ფრიად ლამაზი და ნებიერი სანახაობისაა, მაგრამ მის ნამდვილ საკვირველებას შეადგენს მხოლოდ ფოთოლი.

ფოთოლი აქვს ნეპანტისს ძალიან გმელი, სძალივით მოევანილობისა, ფართო და მოელვარე. ფოთოლს ბოლოში აბია ჭახრაკივით დახვეული, წმინდა ბეწვივით ბწკალი, ანუ ულვაში და ამ სუსტი და უსუსური ულვაშის წვერზე წამოძვდარია მეტის-მეტი შეენიერი ქოთანით ჭურჭელი. ჭურჭელი ყოვლისფრით სრულია და

საუცხოვოთ შეძკული თვალთმაქცი ბუნებისაგან, როგორც ფეროვნობით, აგრეთვე მოუვანილობით.

ვეელაფერი აქვს ამ ფოთლის ქოთანს: ძირი, მუცელი, ეელი და, ასე წარმოიდგინეთ, სარქველიც.

ეს სარქველი ანუ ხუფი ისეა ამა-
სთანავე მოწყობილი, რომ თავისთავათ ის-
დება და იხურება; როცა
ქსურს ფოთოლს, ქოთანი
ახდელია, როცა ქსურს
დახურული.

ეს ქოთნები სავსეა
მუდამ შეენიერი სუნე-
ლოვანი ნექტარით და ვინც
ერთხელ დეეწაფება, პირს
ველარ მოაშორებს. ეს
არის ნამდვილი წუარო,

სიცხე-ზაზან ქებაში გულის გამაგრებელი. ხოლო ეს
წუარო არ ამოსჩქეს, როგორც ჩვენი წუაროები, კლდი-
დან. ეს არ არის ისეთი უბრალო წუარო; ეს არის წუა-
რო უკვდავებისა, წუარო ნეტარებისა.

მაგრამ კი ნუ გეგონებათ, რომ ნეზანტისი სწორეთ
ჩვენთვისა ზრუნავდეს და ჩვენთვის გული შესტეოდეს;
რომ კაცის გულისათვის ჰქონდეს მას იმ ნებიერ გრენილ
ულვაშებზე გამობმული ის თვალის მიმტაცი ჭურჭლები,
საუცხოვო სასმელთა განმზადებული. სრულიადაც არა.

მას ამ გარეგან საკვირველებასთან სჭირს აგრეთვე ერთი სხვა არა ნაკლებ საკვირველი თვისება. მას უეგარს მწერის ჭამა. მერე როგორი მწერისა? უნდა სულ ოქროსი და ვერცხლის ფრთები ჰქონდეთ და ღაღისა და ზურმუხტის ზურგი და მუცელი. სხვა უბრალო მწერი მას არ იამება, გემოს ვერ ჩაატანს და, რასაკვირველია, შეჭფერის კიდევ ასეთი ახირებული გემოვნება მის მეფურ გარეგნობას.

ამოანათებს თუ არა დილით მზის სხივი, აესდება მის ჭურჭლებს სარქველები და დეესევიან ეველა მხრიდან ბჭევრიბლა ფერადი მწერები, ასე გეგონება, ქვეენის თვალმარგალიტი ამ ქოთნებისთვის ზედ დაუბერტყიათო.

დააჯდება მწერი ქოთანს ნაპირზე, მოჭსუსნის იქ თითო ცვარ სიტკბოებას, რომელიც განგებ იმათ მისატუეებლათა აქვს გამოქვენილი მცენარეს, და რა შეამჩნევს შიგაც ამ გვარსავე სიტკბოებას, ჩასტება შიგ.

მაგრამ ჩასტომა და გაბრუება მწერისა ერთია და თუ გაათია შიგ ერთი წუთი, მორჩენილია მისი საქმე, ვეღარ უშველის რა. წვენი მცენარისა მას ჰკლავს და შემდეგ სრულიად ინელებს.

მწერის მაგიერ რომ ხორცის ნაჭერი ჩააგდოთ შიგ, იმასაც იმ დღეს დაუენებს და არა თუ ხორცი, კაკნატელასაც მოინელებს, მხოლოდ ისე ჩქარა კი ვერა, როგორც მწერს.

ლადო აღნიაშვილი.

ძველი ჰერმარილი ვის ასსოვს?

რთხელ ძველი საფანგში გაება. დიდ ვაი-ვაგლახს შემდეგ, როგორც იყო, თავი გაითავისუფლა და გაეშურა ტეისკენ. გზაზე მონადირეები შესვდნ და გამოუდგნ უკან. წინ ძველი, უკან მონადირეები. მირბის ძველი რაც ძალი და ღონე აქვს. წინ გლეხი შემოსვდება, რომელსაც ცალიერი ტომარი მხარზე უდევს და ხელში სიმინდის საცეხვი კეტი უჭირავს. „მიშველე, გლეხო, დამძალე მაკ ტომარაში, თორემ ვიღუპები, მონადირეები მომდევენ“. ეხვეწება ძველი. — გლეხს შეებრაღა და ჩასვა ტომარაში. ამ დროს მოაწიეს მონადირეებმაც.

„გაცო, ძველი ხომ არ გინახავს?“ „არა, არ მინახავს“, უპასუხა გლეხმა. „ჩაიარეს ჩემმა მტრებმა? ეკითხება ძველი გლეხს“. — ჩაიარეს. „აბა, გამიშვი ასლა“. გლეხმა გამოუშვა ძველი.

— გლეხო, უნდა შეგჭამო.

— რას ამბობ, ძველო, ამისთანა უბედურებისგან დაგისხენი და შეჭმას მიპირებ.

— ეჭ, ძველი ჰურ-მარილი ვის ასსოვს! — უპასუხა მკელმა.

— კარგი, რა გაეწეობა, მაგრამ ცოტა გავიაროთ, დავეითხოთ სხვასაც; თუ მინამე შენსავით იტყვის, მაშინ შემაჯამე.

წავიდნენ. წინ შემოხვდნენ ბებერი ცხენი, ერთი გვითხარი, ცხენო; ეს მკელი მე უბედურებას გადავარჩინე, ახლა შეჭმას მიპირებს. განა სამართალია?

ცხენმა თავი ჩაღუნა და უთხრა: „ოცი წელიწადია, რაც მე ჩემ ჰატრონს ვემსახურები. დღე და ღამ მოსვენება არა მქონია, მაგრამ, აი, რაკი დავბერდი, როდიღა ასსოვს, ღამე ამწია და სრამში გადამაგდო, ძლივს ცოცხალი გადავრჩი; როგორც იყო ამოვაწიე სრამიდან; ახლა დავხეტიალობ მშიერ-მწუურვალთ. მართალია, ძველი ჰურ-მარილი არავის ასსოვს.“

მკელმა შეჭმა მოუნდომა გლეხს, მაგრამ გლეხმა უთხრა: „ცოტა კიდევ მოითმინე, იქნება ვისმე შევეუაროთ“.

წავიდნენ. წინ შემოხვდნენ ბებერი ძაღლი. ახლა ამას დავეითხენ. ძაღლმა უპასუხა:

„თუთხმეტ წელზე მეტია, რაც მე ჩემ ჰატრონს ვემსახურე. დღითი ჯოგებს ვუმწეესავდი და ღამე სასლაკარს. მაგრამ რა დავბერდი და ეფუა ვეღარ შევიძელ, არ გამიტანა, გარეთ გამომაგდო და ახლა დავხეტები გზა-გზა“.

— არ გითხარი, გლეხო, ნიშნის მოგებით უთხრა მკელმა.

შეწუხდა გლეხი. დიდი ხვეწნით და მუდართით ძლივს დაითანხმა მკელი, რომ ერთისათვის კიდევ ეკითხა. დადგენ გზას. წინ მელა შემოხვდათ. გლეხმა ეველაფერი დაწვრილებით უაძბო. მელიამ მოისმინა გლეხის ნაამბობი და თქვა.

— როგორ დავიჯერო, რომ ამოდენა ცხოველი ტომარაში ჩაეტია!

გლეხი და მკელი ეფიცებიან, ეს ასე იყო.

— აბა, მიხვეწე, გლეხო, როგორ ჩასვი მკელი ტომარაში? გლეხმა ტომარა გაძალა, მკელმა თავი ჩაჭყო.

— როგორ, მარტო თავი ჭქონდა მკელს ტომარაში? წამოიძახა მელიამ.

მკელი სულ ჩაძვრა ტომარაში.

— აბა, გლეხო, მაჩვენე, როგორ მოუკარ თავი.

გლეხმა მაგრათ მოუკარ ტომარას თავი.

— აბა, ახლა მიხვეწე, თუ თქვენში სიძინდს როგორ ცეხვენ.

გლეხმა აიღო საცხევი კეტი, დაურთო მკელს ზურგზე და სული გააფრთხოვია.

ბესარიონისა.

მ ი ხ ა კ ი .

ველი ცისის ნანგრევებში ტურფა მისაკი ამო-
სულიყო, თავისი საუცხოვო, ოქროს ფერი
ვვავილები კედლის ნანგრევზე გადაეშალა,
სრული თავისუფლებით ტკებოდა და თან
გაიძახოდა: — რა შვენიერი ვარო!

ქარი, რომელიც წვილით შესღართულ ძველ თაღებ-
ში თავისუფლათ ზუსუნებდა, იმეორებდა: — დიას, შვენი-
რი ხარო!

— აქ რა ჩემი ალაცია? ამბობდა მისაკი: ამ უდაბურ
და დადუმებულ ალაცებში რისთვის უნდა დაიღუპოს ჩემი
სილამაზე? ნუ თუ არ შემშვენიის იმ ვვავილებ შორის ეოფ-
ნა, რომლებიც ვერც სილამაზით და ვერც სუნნელებით
ჩემთან ვერ გამოჩნდებიან?

ქარმა დაიზუსუნა, წვილის ფოთლებიც ათრთოლდნენ
და ბანი მიცეს:

— ნუ თუ დააგდებ შენს სამშობლო კუთხეს, შენი სი-

ემაწვილის მეგობრებს? აქ შენსკენ მოისწრაფის მინდვრის ფუტკარი; ფრინველები შენ გიმდერიან და ჩვენს განმარტოებულ და ჩუმ კუთხეში ვარსკვლავით ციმციმებ... ძალე მკზავრმა მოწვევითა მისაკის გაფურჩქნილი ევაგილი, რომ სახლში წაეღო. მისაკმა, რომელსაც ფუტკარის აღერსი, ჩიტების სიუვარული და ქარის ნანინა ველარ აკმაუოფილებდენ, მკზავრს მიამახა:

— მეც წამიღე იმ ალავს, რომელიც უფრო შეშვენის ჩემ სილამაზეს, სადაც მე უფრო დამაფასებენ. ნუ გამხდის ამ მარტოობის მსხვერპლათ, სადაც ვერავინ მხედავს და მწუხარების მეტს ვერას ვგრძნობ.

მკზავრმა ამოთხარა მისაკი და ძალიან შორს წაიღო... აი, ახლა ის საუცხოვო ბაღშია, ძვირფას და ფრთხილათ შენასულ ევაგილებ შორის.

— ეს ვინ არის? თქვა ერთმა ევაგილმა.

— ეს ვინ მოთრეულა ჩვენთან? აქვა მეორემ.

— ეს ღა კვაკლდა! ნეტაი ჩვენ, თუ მინდვრის ბაღასებიც კვერდში ამოკვეტუხენ! დაუმატა მესამემ.

ტეუილა მღიდა მისაკი თავის ევაგილებს: მედიდური ამხანაგების საუცხოვოთ აფერადებული ევაგილები მის წითელ ხავედის ფერ ევაგილებს მთლათ ჩრდილავდენ; მისაკი ცდილობდა, გარშემო შეენიერი სუნნელება მოეფინა, მაგრამ მისი სუნი სრულიად მკრთალი იყო სხვა ევაგილების საუცხოვო სუნთან შედარებით.

— ეჰ, ჩემო ნანგრევებო, ჩემო ძველო კედლო! ამო-
იხენება მწუსარეთ მისაკმა: — ქარის ტკბილო ნანინა, მხი-
არულო ფრინველებო, ძვირფასო მეგობრებო! თქვენი ფა-
სი არაფერი არ არის?!

მწუსარებამ მისაკი დააჭნო და ის გადაგდეს, საუ-
ცხოვრო ბადიდან შორს გადატეორცნეს.

ლიდა.

აზრიანი გლეხი.

ი გ ა გ ი

ყო ერთი საწუალი გლეხი. რაღაც შემთხვევით
იმოვნა ცხენი; უნაგირი კი არა ჰქონდა და მისი
ეიდვისთვის არც ფული მოეპოვებოდა. ამგვარათ
მისთვის ცხენის ეოლა უსარგებლოთ რჩებოდა.

იფიქრა, იფიქრა და, ბოლოს, გადაწყვიტა: მოდი,
გავეიდი ცხენს, ფულს შევიძენ და მით უნაგირს ვიუი-
დიო. თქვა და აასრულა: უნაგირი შეიძინა, მაგრამ ახლა
უცხენოთ დარჩა.

ალ. მირიანაშვილი.

სამეცნიერო გასართობი.

1.

ურჩი სამშაურიანი.

მიდე ვერცხლის სამშაურიანი, მიიდე შუბლზე და მიიჭირე ზედ თითი, ფული შუბლზე მოგეკვრება. მაშინ გამოუცხადე შენს ამხანაგებს: მე შემძლიან ისე შევიჭმუნო შუბლი და ავათამაშო წარბები, რომ ფული თავისთავათ პირს ჩამოვარდესთქო. შეიჭმუნე მერე შუბლი და ფული, რასაკვირველია, იმავე წამს ჩამოვარდება.

ეს ამბავი სიცილათაც არ ეყოფათ შენს ამხანაგებს. ეველა გეტყვის: მოიტა მეც გავაკეთებ, მეც ჩამოვადგებ შუბლის ჭმუნვანით, მანდ რა არის ძნელიო. შენც აიდე ის სამშაურიანი, მიადე შუბლზე ერთ ერთს, რომელიც უფრო იმათში თავგამოდებული იყოს, მიაჭირე მცირე ხანს თითი და მერე, ხელი რო უკან წამოიღო, ფულიც ხელს გამოაუოლე; დადექ მოშორებით და უცქირე სეირს.

მართლა სასაცილო იქნება მისი მდგომარეობა. ის ვერ იგონებს, რომ ფული ზედ აღარა აქვს და მოჭევება საშინლათ შუბლის ჭმუნვანს, წარბების თამაშს და მთელი სახის დმანჭვას. მხოლოდ რამდენსავე წუთს შემდეგ თუ მიჭხვდება თავის შეცდომილებას და იტაცებს შუბლზე ხელს დასარწმუნებლათ.

დიდი ხნის შესვეული ნამტკიანი თითი რომ გაისხნას კაცმა, კიდევ კაი ხანს სულ ისე ჭკონია, თითქოს ჯერ ისევ შესვეული მაქვსო.

ბორა.

ხალხური ლექსი.

(წარმოდგენილი საერისთოდისაგან)

შენი ჭირიმე ვაჟაკო,
მამულის შეილო, გულადო;
ვისაც მოძმე გიჩნს თვის სალად
და მტერსა ხედები მტრულადო,
ვისაც ჩაგრულთა ცხოვრება
გულში გიჩნდება წყლულათო
და წარჩინება მოუვასთა
გიჩანს დიდ სიხარულათო,
ვინც თავი სწავლით იბრწყინე
დრო არ დაჰკარგე ტყულათო
და შენი სახელ დიდება
მტერს არ მაჰყიდე მტრულათო.

გ ა მ ო ც ა ნ ა.

(წარმოდგენილი თ. რაზიკაშვილისაგან).

წყალში ზის—თევზი არ არის, ლულუნებს—
ტრედი არ არის; ბალახსა ჯამს—ძროხა არ არის.

უცნაური სანახავი მე დღეს დავინახეო,
უკიბოთ ცაში წავიდა, კვალიც ვერა ვნახეო.

ტანი ხისა, მუცელი ქვისა, ბალახსა ჯამს, ნა-
ცარსა ჰყრის.

ან დ ა ზ ე ბ ი.

(წარმოდგენილი მ. ლულაშვილისაგან).

ზოგსა ჰგონია უგუნურს,

ნაარმევია ტკბილიო:

მამამ შეჭამა ისერიმი,

შვილებს მოაჭრა კბილიო.

ვისაც ღეთისა ეშინიან შენ იმისი ნუ გეშინიანო.

სოფელი არ აშენებულობო თხოვნამ შეასწორო.

ა კ რ ო ს ტ ი ბ ი.

(წარმოდგენილი მ. ჭანიშვილისაგან.)

მუდამ ოფელში იწურები,

უშრომლობა, გრძნობ, არ გარგებს;

შიმშილს, წყურფელს ითმენ, მაგრამ

არა ვინაც არ გიმაღლებს!..

კიდევ შრომობ, იღვწი მწარეთ

არ გაშინებს ეს წვალება;

ცის მარე დღეს მიწას ჩასცქერ,

იცი შრომა გვეალება!

აწითმეტიკული გამოცანა.

(წარმოდგენილი თ. კანდელაკისაგან).

ქალაში მოფრინდა რამდენიმე ჩიტო. როცა ორ-ორი დაჯდა

თითო ხეზე,—ერთი ხე ცარიელი დარჩა; თითო ხეზე რომ თითო ჩიტი დაჯდა—ერთი ხე დააკლდათ. რამდენი ხე და რამდენი ჩიტი იქნებოდა?

შ ა რ ა დ ა

(წარმოდგენილი მ. ლელაშვილ-საგან).

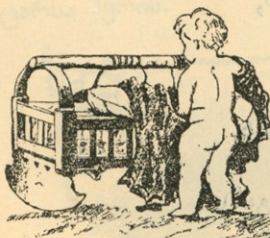
პირველი, ოხერის დედა აღმოვთქვამთ სევდის ქარებით, მეორე, გვაძლევს ცეცხლით შუქს ახლოს ვერ მივეყარებით, მესამე, უნდა მოვიხმოთ ჩვენი სხეულის ნაწილი, მეოთხე სიტყვა—თუ სადმე გავგზავნეთ ბიჭი, ყმაწვილი; საერთოდ ერთ დღეს გვაგონებს, რომელიც უქმეთ ითვლება, ქრისტეს შობისა დღიდანვე მუდამ ერთ ღროზე იწეება.

რეზუსი

(წარმოდგენილი ს. ციციშვილისაგან).

ბ
თ
მ

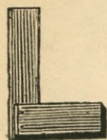
მ
ს
მ

უდკდმპო
ბავშუბი.

ს
წ
ბ

სახელწოდება
სახელ
მღვანე-
ლისი.

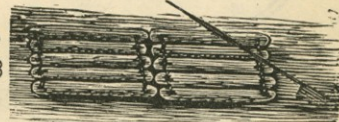
სახელწოდება
სახელ
მღვანე-
ლისი.

მოსამკა-
ლი ზე-
რისი.

ზუზი რამ
ძველდება რა
ქვიდება?

№ VI გამოცანებისა.

აკროსტიხი: ჯალალ ედინი.

გამოცანა: ვარდი. ირემი.

რეზუსი: ტკბილია მისთვის ქვეყანა, ვინცა მართლისა მთქმელია,
გულითა მართალი კაცი ყველასთვის სასურველია.

არითმეტიკული გამოცანა: 36 ტრედი იყო.

რეზუსი გზამოცნეს: მცხეთაში: მოსწავლემ ნინო ხახუტა-
შვილმა და გორში: ენო ლალიაშვილმა.

რედაქტორ-გამომცემელი ან. თუმანიშვილი-წერტილისა.

